

Odbor za platni sistem i
sistem poravnanja

**Objašnjenje termina korištenih u
platnom sistemu i sistemu poravnanja**

Mart 2003.

BANKA ZA MEĐUNARODNA PORAVNANJA

Prvo izdanje je dostupno samo na website BIS (www.bis.org).

Prvo izdanje je izdato u januaru 2001. g.
Obnovljeno izdanje je izdato u julu 2001. i martu 2003. g.

Banka za međunarodna poravnanja 2003.
Sva prava zadržana. Kratki izvodi se mogu reproducirati ili prevoditi uz naznaku izvora.

ISBN 92-9197-133-2 (online).

Predgovor

Odbor za platni sistem i sistem poravnanja (CPSS) izdaje ovaj obimni rječnik terminologije platnog sistema kao priručni dokument za standardne termine koji se koriste u platnim sistemima i sistemima poravnanja. To je kombinacija raznih rječnika koji su dati uz ranije izvještaje CPSS i Evropske centralne banke (ECB).

Postoji mnogo aspekata platnog sistema koji se odnose, na primjer, na legalne aranžmane, tehnološka i operativna pitanja, finansijske tržišne infrastrukture i vođenje monetarne politike. Kod platnih sistema uočavamo praktičnu primjenu mnogih koncepata koji su bitni za poslovanje centralne banke i za kreiranje njene politike, kao što su dnevna likvidnost, upravljanje rizikom, i supervizija platnih sistema i sistema poravnanja. Često se smatra da planiranje politike platnog sistema zahtijeva multidisciplinarni pristup i poznavanje mnoštva sadržaja.

Zbog toga, razumijevanje terminologije platnih sistema je bitan zahtjev, ne samo za ljude uključene u svakodnevne aktivnosti povezane sa ovim sistemima, nego također i za ljude koji kreiraju politiku, za finansijske ustanove, akademije i druge koji su zainteresirani za ovu tematiku. Skupljajući sve termine i koncepte povezane sa platnim sistemima i sistemima poravnanja, ova publikacija ima za cilj da obezbijedi čitaocima jedinstven i pristupačan izvor obavještenja o generalno prihvaćenim definicijama standardne terminologije platnog sistema.

Nadam se da će ovaj rječnik, uz ranije radove koje su izradili komitet i druge institucije, unaprijediti znanje čitalaca o platnim sistemima i sistemima poravnanja. Elektronska verzija ove publikacije koja je dostupna na websiteu BIS (www.bis.org) redovno će biti obnavljana pošto se stalno pojavljuje nova terminologija u publikacijama CPSS.

Tommaso Padoa-Schioppa, predsjedavajući
Odbor za platne sisteme i sisteme poravnanja

Uvod

Terminologija koja se odnosi na platne sisteme prerađivana je tokom godina jer se infrastruktura plaćanja i poravnanja razvijala a naše znanje o kompleksnosti platnih procesa se povećavalo. Razvoj tehnologije naglašava značaj dosljedne primjene novih termina koje mi treba da koristimo, bez obzira da li smo tehnički eksperti. Na primjer, koncept obrade realnog vremena jeste suštinski za razumijevanje funkcionisanja modernih platnih sistema i podataka korištenih u razgovorima između korisnika i eksperata. Kao i u većini drugih disciplina, terminologija plaćanja obogaćena je izvjesnim brojem analitičkih studija koje su dodale nove koncepte i termine.

Zbog toga je Odbor za platne sisteme i sisteme poravnanja (CPSS) odlučio da objedini u jednoj publikaciji sve standardne termine i njihove definicije objavljene u izvještajima CPSS-a, Evropskom monetarnom institutu (EMI) i Evropskoj centralnoj banci (ECB). Prvi rječnik koji je uključen u ovu kolekciju je iz *Delivery versus payment in securities settlement systems* iz 1992. Serija «Crvena knjiga» (Red Book), prvi put objavljena 1993. godine, pokušala je obezbijediti standardni niz definicija za uobičajene termine u platnim sistemima. Od tada, mnogo termina je postepeno dodato uz publikacije svakog novog izvještaja CPSS-a. EMI je proširio tu zbirku rječnikom «Plava knjiga» (Blue Book), Platni sistemi u Evropskoj uniji, objavljen 1996. godine. ECB nastavlja rad putem svojih neprekidnih izvještaja o temi platni sistemi. Sa svakim dodatnim izvještajem broj izraza koji se odnosi na platni sistem se povećava.

Ovaj kombinovani rječnik uključuje termine koji se koriste u svim rječnicima CPSS-a i izvještajima EMI/ECB koji su objavljeni do danas. U nekim slučajevima, identični izrazi se koriste da objasne koncepte koji mogu imati različite implikacije, ovisno o kontekstu u kojem se koriste. Na primjer, «marking to market» različito se tumači u kontekstu platnog sistema u odnosu na kontekst derivatnih ugovora. U takvim slučajevima sve bitne definicije su uključene. Referentni izvor dat u posljednjem stupcu svake stavke pokazuje na izvještaj gdje je termin bio definisan i to omogućuje čitaocu da se upozna o tome, ako je potrebno.

Publikacija, koja će biti dostupna na BIS website (www.bis.org), će biti neprestano obnavljana i uključuje terminologiju iz novih izvještaja koji budu objavljeni. Da bi ovaj dokument bio što pristupačniji korisniku, pozivaju se čitaoci da pošalju svoje komentare i prijedloge Odboru za platne sisteme i sisteme poravnanja, Banka za internacionalna poravnanja, CH-4002 Basel, fax: ++ 41 612 809 100; e-mail: cpss@bis.org (subject line:glossary)

Lista termina i skraćenica
(januar 2003)

Naziv	Skraćeni naziv	Prvi put objavljeno
Isporuka prema plaćanju u sistemima poravnanja vrijednosnih papira	DVP	Septembar 1992
Platni sistem u grupi od deset zemalja	Red Book	Decembar 1993
Poravnanja vrijednosnih papira sa inostranstvom	x-border	Mart 1996
Rizik poravnanja u deviznim transakcijama	FX	Mart 1996
Platni sistemi u Evropskoj uniji (Blue book)	Blue Book	April 1996
Bezbjednost elektronskog novca	EM-Sec	August 1996
Implikacije razvoja elektronskog novca za centralne banke	EM-CPSS	Oktobar 1996
Javni okvir za sisteme poravnanja vrijednosnih papira	SDF	Februar 1997
Aranžmani kliringa za derivate poslovanja na berzi	ETDC	Mart 1997
Izveštaj o električnom novcu	EM-ECB	August 1998
Izveštaj o OTC derivatima: procedure poravnanja i upravljanje rizikom ugovorne strane	OTC	Septembar 1998
Transakcije posudbe vrijednosnih papira: razvoj tržišta i implikacije	SLT	Juli 1999
Platni sistem u zemljama koje su se prijavile za članstvo u Evropskoj uniji (Blue Book)	Blue Book	August 1999
Sistem malih plaćanja u odabranim zemljama: komparativna studija	Retail	Septembar 1999
Osnovni principi sistema plaćanja značajnih za sistem	Core Principles	Januar 2001
Preporuke za sisteme poravnanja vrijednosnih papira	SSS	Novembar 2001

Napomena o korištenim izvorima informacija

Na listi korištenih informacija navedeni su izvori gdje je određen termin definisan. Korišteni su sljedeći simboli:

- Izvor označen masnim slovima («**bold**»): obično pokazuje primarni izvor definicije, tj. obično materijal u kojem je taj termin definisan po prvi put.
- Izvor označen specijalnim slovima («*italics*»): pokazuje da navedeno objašnjenje može da se malo razlikuje od objašnjenja korištenog u materijalu, ali bez bitnih promjena u značenju. U nekim slučajevima navedeno objašnjenje dalje razrađuje ili razjašnjava definiciju u odnosu na objašnjenje dato u odgovarajućem materijalu.

Rječnik
Objašnjenje termina

Termin	Definicija	Izvor
acceptance for settlement akceptiranje poravnanja	Faza u proceduri plaćanja u kojoj je ono prošlo razne testove, a posebno test upravljanja rizikom i može se izvršiti poravnanje u skladu sa pravilima i procedurama sistema	Core Principles
acceptor akceptant	Trgovačka ili servisna ustanova koja prihvata, u svoje ime ili u ime svoje mreže, plaćanje robe ili usluge putem elektronskih novčanih instrumenata.	EM-ECB
access pristup	Pravo ili mogućnost jedne ustanove da koristi usluge određenog platnog sistema u cilju poravnanja plaćanja na vlastitom računu ili za klijente. Vidi: (direct participant, direct participant/member, indirect participant/member, participant/ member)	Core Principles
access products pristup proizvodima	Instrument plaćanja koji dozvoljava klijentima pristup depozitnim računima i prenos depozita u tom smislu. To se odnosi na prenos finansijskih sredstava elektronskim putem na prodajnom mjestu i na kućne bankovne olakšice.	EM-ECB <i>EM-CPSS</i>
accountability odgovornost	Čuvanje novca kod elektronskih novčanih transakcija	EM-ECB
ACH	Vidi: automated clearing house	
acquirer pravno lice koje drži depozitne račune	Pravna lica koja drže depozitne račune primaoca (trgovci) i kojima primaoci kartice dostavljaju podatke koji se odnose na transakcije. Ovo pravno lice je odgovorno za skupljanje informacija o transakcijama i za poravnanje sa primaocima kartica.	EM-ECB
acquiring technical operator tehnički operater u službi pravnog lica	Strana koja obezbjeđuje tehnička sredstva za svako pravno lice koje drži depozitne račune trgovaca za prihvatanje podataka koji se odnose na svaku transakciju.	EM-ECB
advisory netting	Vidi: position netting	Red Book Blue Book
agency relationship zastupnički odnos	Ugovor prema kojem jedna strana, zastupnik, radi u ime druge strane, tj. pravnog ili fizičkog lica koje zastupa. Zastupnik može vršiti posao u ime tog lica, ali nije odgovoran za uspješnost.	ETDC
agent zastupnik	Pravno ili fizičko lice, kao što je npr. finansijski direktor ili depozitar, koje preduzima zajmove sa jemstvom i ugovora uslove sa zajmoprimcem u ime klijenta – vlasnika.	SLT
APS	Vidi: assured payment system	
arbitrage arbitraža	Profit koji se dobije od razlike u cijeni kad se isti vrijednosni papir, valuta ili roba prodaje na dva ili više tržišta.	SLT
assured payment system osigurani platni sistem	Aranžman u sistemu razmjene vrijednosti pri kojem je izvršenje terminskog poravnanja platnog naloga zajamčeno neopozivim i	DVP Red Book

	neuslovljenim izvršenjem od treće strane (obično banka, udruženje banaka ili kliring kuća). Vidi: exchange – for – value settlement system.	Blue Book
asymmetric cryptography asimetrična kriptografija	Niz kriptografskih tehnika po kojima se koriste dva razna ključa (privatni i javni) za šifriranje i dešifriranje podataka. Privatni ključ čuva u tajnosti vlasnik, dok se javni ključ daje na raspolaganje stranama s kojima se komunicira. Koristi se, također, i naziv public key cryptography – javna «key» kriptografija	EM-Sec
ATM	Vidi: automated teller machine	
auditability mogućnost revizije	Pod ovim se podrazumijeva da je moguće ustanoviti da li sistem funkcionše dobro i da li je funkcionisao dobro. Jedan aspekt revizije je da se obezbijedi dovoljno znanja o tom sistemu i njegovoj strukturi, funkcionisanju, kontroli i sl. pomoću odgovarajuće dokumentacije. Drugi važan aspekt revizije je da se učine vidljivim sve modifikacije sistema i njegovih podataka koje se odnose na integritet. Unošenje podataka bi trebalo da omogući odgovore na pitanja: «Šta?» i «Kada?»	EM-ECB
audit trail postupak pri reviziji	Podatak o redoslijedu događaja koji su se dogodili u sistemu.	EM-Sec
authentication verifikacija	Metod korišten u svrhu verifikacije porijekla poruke ili identiteta učesnika povezanog u sistem i za potvrđivanje da poruka nije modificirana ili zamijenjena u tranzitu.	EM-CPSS Core Principles
automated clearing house automatizirana klirinška kuća	Elektronski sistem kliringa u kojem se platni nalozi izmjenjuju između finansijskih institucija, prvenstveno preko magnetnih medija ili telekomunikacione mreže i obrađuju u centru za procesiranje. Vidi: clearing/clearance.	Red Book Blue Book
automated teller machine šalterski automat	Elektromehanički uređaj koji omogućava ovlaštenim korisnicima koji upotrebljavaju plastične kartice prepoznatljive mašini da podignu gotovinu sa svojih računa i/ili da koriste i druge usluge kao što je provjera stanja, transfer sredstava ili prihvatanje depozita. Automati mogu raditi «on-line», sa pristupom dozvoljenim podacima u realnom vremenu, ili «off line».	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
availability dostupnost	Mogućnost da usluge i informacije budu dostupne korisnicima kad to zatraže.	EM-Sec
back office	Dio firme koji je odgovoran za aktivnosti nakon prodaje. Zavisno od organizacione strukture firme, ova kancelarija može biti jedan odjel ili više sektora (kao što su: dokumentacija, upravljanje rizikom, računovodstvo ili poravnanja). Neke firme kombinuju dio ovih odgovornosti, obično onih koje se nalaze u «back office», a odnose se na upravljanje rizikom, sa onim što nazivaju «middle office» funkcija. Vidi: front office	OTC
back-to-back trades «back to back» trgovina	Par transakcija koje zahtijevaju da druga ugovorna strana primi i dostavi dalje iste vrijednosne papire, istog dana. Uključene transakcije mogu biti kupovina i prodaja učinjene odmah ili kolateralne transakcije (ugovori o ponovnoj kupovini ili posudbe putem jemstva). Na primjer, diler koji se bavi vrijednosnim papirima može kupiti i prodati iste	x-border

	vrijednosne papire za isti datum poravnanja u toku stvaranja tržišta za kupce, ili može kupovati vrijednosne papire za rezervu i finansirati tu poziciju putem ugovora o ponovnoj kupovini.	
back-to-back transactions «back to back» transakcije	Niz transakcija vrijednosnim papirima između tri ili više ugovornih strana koje uključuju kupovinu i prodaju jednog vrijednosnog papira sa poravnanjem jednog određenog dana. Najjednostavniji primjer «back to back» trgovine je par transakcija, pri čemu se jedna strana slaže da kupi vrijednosne papire od druge strane, a zatim se složi da se oni prodaju trećoj strani.	Blue Book SLT
back-to-back transactions «back to back» transakcije	Par transakcija koje zahtijevaju da druga ugovorna strana primi i ponovo pošalje isti vrijednosni papir istog dana. Uključene transakcije mogu biti kupovine i prodaje učinjene odmah ili kolateralne transakcije (ugovori o ponovnoj kupovini ili zajmovi sa jamstvom). Npr. diler vrijednosnih papira može kupiti i prodati iste vrijednosne papire na isti dan poravnanja u toku stvaranja tržišta za klijente, ili može kupiti vrijednosne papire da ih ima u rezervi i finansirati tu poziciju putem ugovora o ponovnoj kupovini.	SSS
balance-based system sistem baziran na saldu	Elektronski novčani sistem prema kojem su elektronska novčana sredstva pohranjena na uređaju kao numerički zapis sa transakcijama koje su izvršene kao zaduženja ili potraživanja.	Blue Book EM-Sec
bank draft bankovni vrijednosni papir	U Evropi ovaj termin uglavnom se odnosi na mjenicu vučenu od strane same banke. Mjenicu kupuje platilac i šalje je korisniku koji je prezentira banci za isplatu. Ta banka prezentira mjenicu banci platioca, za nadoknadu. U SAD ovaj termin se obično odnosi na mjenicu ili ček vučen od strane same banke, ili na novčane depozite kod druge banke. U slučaju blagajničkog čeka, banka je i izdavatelj i korisnik čeka (trasant i trasat). U slučaju bankarskog čeka jedna banka je izdavatelj čeka, a druga banka je korisnik čeka. Bankovne vrijednosne papire može izdati banka za vlastite svrhe ili ih mogu kupiti klijenti i poslati korisniku da izvrši obavezu. Vidi: draft	Red Book
bank reserves rezerve banke	Depoziti koje drži banka kod centralne banke.	EM-CPSS
basis risk rizik promjena u osnovici	Rizik zbog promjene u osnovici, tj. razlika između cijene terminskih ugovora i cijene	ETDC
batch grupni platni nalozi	Prenos ili obrada grupe platnih naloga i/ili naloga za prenos vrijednosnih papira u grupi u odvojenim vremenskim intervalima.	Red Book Blue Book Retail
beneficial ownership/interest dobiti od vlasništva	Pravo da se prime neke ili sve dobiti po osnovu vlasništva nad vrijednosnim papirom ili nekim drugim finansijskim instrumentom (npr. dohodak, pravo glasanja, pravo na transfer). Beneficijalno vlasništvo se obično razlikuje od zakonskog «vlasništva» vrijednosnog papira ili finansijskog instrumenta. Vidi: legal ownership.	DVP Red Book Blue Book SLT
bilateral credit limit bilateralni kreditni limit	Vidi: credit limit	Core Principles
bilateral exposure bilateralna izloženost riziku	Izloženost riziku jedne strane u odnosu na drugu stranu.	Core Principles

bilateral net settlement system bilateralni sistem neto poravnanja	Sistem poravnanja u kojem su bilateralne pozicije neto poravnanja riješene između svake bilateralne kombinacije učesnika. Vidi: net credit (or debit) position	Red Book Blue Book
bilateral netting bilateralno poravnanje	Dogovor između dvije ugovorne strane da poravnaju svoje bilateralne obaveze. Obaveze pokrivena ovim dogovorom mogu proisteći iz finansijskih ugovora, transfera ili i jednog i drugog. Vidi: multilateral netting, netting, net settlement.	DVP Red Book Blue Book
bill of exchange mjenica	Pisani nalog jedne ugovorne strane (trasant, assignant, izdavatelj čeka) drugoj (trasat, assignator, korisnik čeka) da plati naznačenu sumu na zahtjev ili određenog datuma trasantu ili trećoj strani koju odredi trasant. Uglavnom se koristi za finansiranje trgovine i kada se diskontira kod finansijske ustanove za dobijanje kredita. Vidi: draft	Red Book Blue Book
biometric biometrički metod	Odnosi se na metod identifikacije vlasnika uređaja mjerenjem jedinstvenih fizičkih karakteristika vlasnika, tj. upoređivanjem otisaka prstiju, prepoznavanjem glasa ili pregledom retine.	EM-Sec
bit bit	Osnovni element podatka: binarni broj ili 0 ili 1.	EM-Sec
book-entry system sistem unošenja u knjigu	Računski sistem koji dozvoljava prenos prava (npr. elektronski prenos vrijednosnih papira) bez fizičkog prenosa dokumentacije ili certifikata. Vidi: dematerijalizacija, imobilizacija	Red Book Blue Book <i>DVP</i> <i>x-border</i> <i>SLT</i>
bridge most	«Most» je ime koje se obično koristi za vezu između Euroclear i Clearstream koji dozvoljava uzajamno poravnanje trgovine između učesnika u jednom internacionalnom centralnom depozitaru vrijednosnih papira (ICSD) i učesnika u drugom ICSD.	x-border
broker broker-posrednik	Firma koja daje ponudu i traži nivo potencijalnih kupaca ili na drugi način uređuje transakcije kao zastupnik uz nadoknadu, a ne predstavlja ugovornu stranu u transakcijama.	OTC
broker-dealer broker-diler	Osoba ili firma koja nekada radi kao broker, a nekada kao glavni posrednik u transakcijama sa vrijednosnim papirima. Broker je firma koja daje ponudu i traži nivo potencijalnih kupaca i na drugi način uređuju transakcije kao zastupnik uz nadoknadu, bez učestvovanja kao ugovorna strana u tim transakcijama.	SLT
brute force attack	Metod kriptanalize pri kojem je svaki kriptografski ključ isproban.	EM-Sec
bulk funds transfer system sistem transfera velikih plaćanja	Vidi: retail funds transfer system	Red Book Blue Book
business continuity	Aranžman platnog sistema koji ima za cilj da osigura zadovoljenje	Core Principles

poslovni kontinuitet	dogovorenog nivoa usluge čak i ako jedna ili više komponenti sistema zakažu, ili ako je on pod uticajem nekog abnormalnog spoljnog događaja. Uključiti preventivne mjere kao i mjere za slučaj nepredviđenih situacija.	
buy-in otkup vlastitih dionica	Kupovina vrijednosnih papira na otvorenom tržištu od strane zajmodavca pri čemu zajmoprimac nije u stanju da dostavi vrijednosne papire zajmodavcu u skladu sa uslovima transakcije (tj. na datum poravnanja). U ovom slučaju sve troškove snosi zajmoprimac.	SLT
byte jedinica za memoriju u informatici	Niz od osam binarnih znamenki (0 ili 1)	EM-Sec
call money depoziti po viđenju	Ugovor o zajmu koji se automatski obnavlja svakog dana ukoliko zajmodavac ili zajmoprimac ne naznače da žele da sredstva budu vraćena u kratkom vremenskom roku.	Red Book Blue Book
capital risk rizik kapitala	Vidi: principal risk.	Red Book Blue Book
caps instrumenti za garantovanje gornje granice kredita	Kvantitativni limit na aktivnosti prenosa sredstava individualnih učesnika u sistemu; limit može odrediti svaki pojedinačni učesnik ili ga može uvesti odbor koji upravlja sistemom; limit može biti određen na neto dugovnu poziciju ili na neto kreditnu poziciju učesnika u sistemu.	DVP
card kartica	Vidi: gotovinska kartica, čekovna kartica, «chip» kartica, kreditna kartica, debitna kartica, debitna kartica sa odgodom plaćanja, unaprijed plaćena kartica, kartice za maloprodaju, kartice za putovanje i zabavne aktivnosti.	Red Book Blue Book Retail
card-based products proizvodi na bazi kartice	Proizvodi elektronskog novca koji obezbjeđuju korisnika sa specijalnim prenosivim kompjuterskim uređajem, obično IC (integrated circuit) kartica koja sadrži mikroprocesorski «chip».	EM-ECB
case law zakon ustanovljen na osnovu ishoda prethodnog slučaja	Presedan ustanovljen na prethodno odlučenom sudskom slučaju koji može uticati na buduću interpretaciju zakona ili na rješavanje budućih sudskih slučajeva.	Core Principles
cash card gotovinska kartica	Kartica koja se koristi samo u automatima (druge kartice često imaju sličnu funkciju koja dozvoljava vlasniku da podigne gotovinu).	Red Book Blue Book Retail
cash clearing gotovinski kliring	Metod za kliring terminskih ugovora po kojem se vrši revalorizacija ugovorenih cijena na tekuće tržišne cijene, a obaveze koje iz toga proističu zadovoljavaju se gotovinskim plaćanjem poznatim pod nazivom gubici na terminskom ugovoru. Vidi: non-cash clearing and variation margin.	ETDC
cash correspondents korespondenti za gotovinu	Banke ili slične institucije koje koristi SSS za plaćaje ili primanje uplata.	SDF
cash deposit risk	Kreditni rizik povezan sa posjedovanjem gotovinskog salda kod	x-border

rizik gotovinskog depozita	posrednika u svrhu poravnanja transakcija vrijednosnim papirima.	SLT
cash dispenser bankomat	Elektromehanički uređaj koji omogućava da korisnici mogu podizati novčanice (valutu), a u nekim slučajevima kovanice pomoću plastičnih kartica koje mašina prepoznaje. Vidi: automated teller machine.	Red Book Blue Book Retail
cash-driven securities lending transactions	Transakcije motivisane željama da se posudi/investira gotovina putem kupovine vrijednosnih papira od posrednika pod uslovom da ih posrednik otkupi na određeni budući datum (repo, buy-back)	SLT
cashier's cheque	Vidi: bank draft	Red Book Blue Book
cash memorandum accounts	Podaci koje drži SSS o sredstvima koja treba da se plate učesnicima, ili da se od njih prime zajedno sa njihovim poravnanjima vrijednosnih papira. Ovi podaci imaju samo informativni karakter i ne predstavljaju legalno potraživanje ili obavezu između SSS i njenih učesnika.	SDF
cash settlement agent posrednik za gotovinsko poravnanje	Fizičko ili pravno lice čija se aktiva koristi za poravnanje posljednjih obaveza plaćanja koje su nastale zbog transfera vrijednosnih papira u okviru centralnog depozitara vrijednosnih papira (CSD). Račune kod posrednika za gotovinsko poravnanje drže banke za poravnanje koje rade u svoje ime, a mogu također ponuditi usluge plaćanja učesnicima koji nemaju račune kod posrednika za poravnanje. Vidi: settlement agent	SSS
central bank bills vrijednosni papiri centralne banke	Kratkoročni vrijednosni papiri koje izdaje centralna banka i koji mogu da se prodaju ili razmjenjuju.	EM-CPSS
central bank credit (liquidity) facility kreditne (likvidne) olakšice centralne banke	Stalna kreditna olakšica može se dobiti od nimenovanog vlasnika računa (npr. banaka) u centralnoj banci. U nekim slučajevima, ta olakšica može se koristiti automatski na inicijativu vlasnika računa, dok u drugom slučaju centralna banka može zadržati izvjestan stepen diskrecije. Zajmovi su obično u formi avansa ili prekoračenja korisnikovog tekućeg računa što može biti osigurano zalogom u vidu vrijednosnih papira (u nekim evropskim zemljama poznato kao lombardni zajam) ili tradicionalnim reeskontiranjem računa.	Red Book Blue Book DVP
central counterparty centralna ugovorna strana	Pravno ili fizičko lice koje je kupac za svakog prodavača i prodavač za svakog kupca određenog kompleta ugovora, tj. onih ugovora koji se izvršavaju na bazi posebnih razmjena.	ETDC SSS
central processing unit centralna jedinica za procesiranje	Područje kompjuterskog sistema (i IC kartice) koje vrši proračune.	EM-Sec
central securities depository centralni depozitar vrijednosnih papira	Uređaji ili institucije za držanje vrijednosnih papira, koji omogućavaju da se transakcije vrijednosnih papira mogu obrađivati preko knjige. Fizički vrijednosni papiri mogu biti imobilizirani od strane depozitara ili vrijednosni papiri mogu biti pretvoreni u računovodstveni zapis (tj. da postoje jedino kao elektronski zapisi). Pored čuvanja, centralni depozitar vrijednosnih papira može uključiti poređenje, kliring i funkcije poravnanja.	Red Book Blue Book DVP x-border SLT

certificate certifikat	Fizički dokument koji dokazuje pravo vlasništva, zaduženost ili neku drugu neizmirenu finansijsku obavezu izdavalaca.	Red Book
certificate certifikat	Papir koji evidentira aktivnosti izdavalaca vrijednosnog papira ili finansijskog instrumenta.	DVP
certification authority ovlašteni organ za izdavanje certifikata	Organ kojem je povjerena izrada i izdavanje općih bitnih certifikata.	EM-Sec
CFD ugovor razlike	Vidi: contract for difference	
chaining povezivanje	Metod korišten u nekim sistemima transfera (većinom u vezi sa vrijednosnim papirima) za obradu instrukcija. Uključuje rukovanje redosljedom, pri čemu su instrukcije transfera obrađene tako da se poveća broj ili vrijednost transfera koji se može poravnati sa raspoloživim sredstvima i/ili saldovim vrijednosnih papira (ili raspoloživim kreditima ili vrijednosnim papirima)	DVP Red Book Blue Book
challenge response sredstvo ovjere	Sredstva ovjere pri čemu jedan uređaj odgovara, na ranije određen način, na izazov drugog uređaja i tako potvrđuje svoju autentičnost.	EM-Sec
charge card kupovna kartica	Vidi: Travel and entertainment card	Retail
cheque ček	Pisani nalog jedne strane (trasant) drugoj strani (trasat, obično banka) sa zahtjevom da trasat plati određenu sumu po zahtjevu trasantu ili trećoj strani koju navede trasat. Čekovi se mogu koristiti za poravnanje dugova i podizanje novca iz banke. Vidi: bill of exchange.	Red Book <i>Blue Book</i> EM-CPSS Retail
cheque guarantee card čekovna kartica	Kartica izdata u okviru sistema garancije za ček. Ova funkcija se može kombinovati sa drugim funkcijama na istoj kartici, tj. funkcijama gotovinske kartice i debitne kartice. Vidi: cheque guarantee system.	Red Book Blue Book Retail
cheque guarantee system sistem čekovne kartice	Sistem za garanciju čekova, obično do određenog iznosa, koji je potvrđen od strane trgovca ili na osnovu kartice koja je data osobi koja izdaje ček ili preko centralne baze podataka pristupačne trgovcima. Izdavalac garantne kartice, banka trasata ili operator sistema daju garanciju za potvrđene čekove.	Red Book Blue Book Retail
«chip» kartica	Poznata pod imenom IC (integrated circuit – ujedinjeni kružni put) kartica. Kartica sadži jedan ili više kompjuterskih čipova ili IC za identifikaciju, pohranjivanje podataka ili obradu za specijalne svrhe koje se koriste da se potvrde lični brojevi za identifikaciju (PINs), odobre kupovine, verifikuje saldo na računu i pohrane lični podaci. U nekim slučajevima memorija na kartici ažurira se svaki put kad se kartica koristi (tj. kad se ažurira saldo na računu).	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
choice of law izbor zakona	Odluka o tome koji zakon najbolje odgovara odnosu između ugovornih strana koje su uključene u poravnanje transakcija vrijednosnih papira.	EM-Sec
choice of law izbor zakona	Ugovorna odredba po kojoj ugovorne strane biraju zakon koji će se primjenjivati u njihovom ugovoru ili odnosu. Izbor zakona može se	SSS

	također odnositi na pitanje koji će se zakon primjenjivati u slučaju sukoba zakona. Vidi: conflict of laws	
ciphertext kodiranje	Kodiranje podataka	EM-Sec
clearance «kliring»	Izraz ima dva značenja na tržištu vrijednosnih papira. Može da znači proces obračunavanja uzajamnih obaveza među učesnicima na tržištu, obično na neto bazi, za razmjenu vrijednosnih papira i novca. Taj izraz može također da označi proces transfera vrijednosnih papira sa datumom poravnanja, i u ovom smislu termin «kliring» sistem ponekad se koristi u smislu sistema poravnanja vrijednosnih papira.	SSS DVP SLT
clearing and settling institution institucija koja se bavi kliringom i poravnanjem	Institucija koja prenosi informacije i sredstva kroz mrežu platnog sistema. Ona može da radi kao zastupnik ili principal.	EM-ECB
clearing/clearance kliring	Proces prenosa, usklađivanja i u nekim slučajevima potvrđivanja platnih naloga ili instrukcija o prenosu vrijednosnih papira prije poravnanja, sa mogućim uključivajem poravnanja naloga i uspostavljanjem finalnih pozicija za poravnanje. Ponekad se ovaj termin koristi (neprecizno) kao poravnanje.	Red Book Blue Book EM-ECB
clearing house klirinška kuća	Centralno mjesto mehanizma za centralnu obradu preko kojeg se finansijske ustanove sporazumijevaju da razmjene naloge za plaćanje ili druge finansijske obaveze (npr. vrijednosne papire). Te institucije poravnavaju ono što su razmijenile u određeno vrijeme na osnovu pravila i procedura klirinške kuće. U nekim slučajevima klirinška kuća može preuzeti značajnu ulogu druge strane, finansijske odgovornosti ili odgovornosti upravljanja rizikom, za klirinški sistem. Vidi: clearing/clearance, clearing system.	Red Book Blue Book EM-CPSS
clearing house funds finansijska sredstva klirinške kuće	Termin najviše korišten na tržištu SAD-a odnosi se na sredstva koja su privremena na dan primitka i konačna sljedećeg dana. Tačnije rečeno, termin se odnosi na monetarna potraživanja uz finaliziranje sljedećeg dana od strane učesnika u izvjesnim aranžmanima klirinške kuće za poravnanja obaveza koje proizilaze iz klirinškog procesa. Takva potraživanja se uglavnom prenose preko čekova, vrijednosnim papirima ili drugim običnim načinima plaćanja.	Red Book
clearing link klirinška veza	Aranžman pri kojem se isti ugovor koristi na bazi razmjena udruženih kod dvije klirinške kuće, ali sve se pozicije prebacuju dnevno u jednu klirinšku kuću gdje se drže do isteka važnosti ili poništenja. Vidi: mutual offset system.	ETDC
clearing member član klirinške kuće	Član klirinške kuće. Sva trgovina mora biti poravnana preko člana klirinške kuće. Direktni član klirinške kuće može da poravna samo svoje vlastite obaveze. Opći član klirinške kuće može da vrši poravnanje svojih vlastitih obaveza, kao i obaveza klijenta. Mogu, također, da postoje i varijacije ova dva tipa članova klirinške kuće.	ETDC
clearing system kliring sistem	Niz procedura pri kojim finansijske ustanove iznose i razmjenjuju podatke i/ili dokumente koji se odnose na prenos finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira na druge finansijske ustanove na jednoj lokaciji (klirinška kuća). Te procedure, također, često uključuju mehanizme za izračunavanje bilateralnih	Red Book Blue Book EM-CPSS

	i/ili multilateralnih neto pozicija učesnika sa ciljem da se olakša poravnanje njihovih obaveza na neto ili neto bazi. Vidi: netting.	
client klijent	Strana koja nije član klirinške kuće i mora vršiti poravnanje preko klirinškog člana. Također poznata pod imenom korisnik usluge.	ETDC
closed network zatvorena mreža	Telekomunikaciona mreža korištena za specijalne namjene kao što su platni sistem, a pristup u tu mrežu je ograničen.	Retail
closeout proces zatvaranja transakcije	Proces zatvaranja postojećih transakcija može biti korišten od strane klirinške kuće da se spriječe dalji gubici od pozicija koje vrše subjekti koji nisu izmirili obaveze.	ETDC
closeout netting poravnanje putem zatvaranja transakcije	Specijalni oblik poravnanja koji nastaje nakon nekih ranije određenih događaja kao što je neizmirenje obaveza. Poravnanje putem zatvaranja transakcije treba da smanji stupanj rizika kod otvorenih ugovora ako jedna strana zadovolji određene uslove navedene u ugovoru (npr. postaje podložna procedurama nesolventnosti) prije datuma poravnanja (ovaj iznos se odnosi i na neizmirene obaveze poravnanja, poravnanje otvorenih ugovora ili poravnanje ugovora nakon eventualno promijenjenih uslova).	Blue Book
closing (or back) leg drugi (zatvarajući) dio para transakcije	Drugi dio para transakcija u istom vrijednosnom papiru, tj. posudbenoj transakciji sa vrijednosnim papirima – prvi se dio odnosi na datum valute (value date) u bliskoj budućnosti, a drugi dio para transakcije se odnosi na datum valute (value date) u daljoj budućnosti. Vidi: opening (front leg).	SLT
collateral kolateral	Imovina koju obezbjeđuje davatelj garancije da obezbijedi obavezu prema onom koji uzima tu garanciju. Garancijski aranžmani mogu imati različite zakonske forme. Garancija se može dobiti koristeći metod prenosa naslova za sticanje prava vlasništva ili zaloga.	OTC
collateral kolateral	Imovina ili angažman trećeg lica prihvaćeni od strane onog koji uzima kolateral da se obezbijedi obaveza od strane onog koji obezbjeđuje kolateral prema onom koji ga uzima.	SSS
collateral management service služba upravljanja kolateralom	Centralizovana služba koja može da se bavi bilo kojom funkcijom vezanom za kolateral za klijentovu firmu, uključujući vrednovanje kolaterala, potvrđivanje vrijednosti sa drugim ugovornim stranama i pronalaženje najboljeg načina za upotrebu kolaterala i njegov prenos.	OTC
collateral pool kolateralni fond	Imovina koju posjeduju članovi platnog sistema koja je kolektivno na raspolaganju sistemu kao kolateral da mu omogući da dobije finansijska sredstva u uslovima navedenim u njegovim pravilima.	Core Principles
combination of an outright sale with put and call option kombinacija neposredne prodaje uz opciju prodaje ili kupnje dionica po određenim cijenama na ugovoreni način	Derivatni finansijski angažman koji ima sličan ekonomski efekat kao transakcije posuđivanja vrijednosnih papira. Prema ovom aranžmanu diler istovremeno: 1. prodaje dionice odmah investitoru gotovine, po tržišnoj vrijednosti, 2. direktno kupuje OTC u novcu u skladu sa pozivom investitora gotovine koji daje dileru pravo da kupi dionice određenog datuma po prvobitnoj cijeni i 3. prodaje investitoru gotovine OTC uz opciju koja daje pravo investitoru da prodaje dionice po originalnoj cijeni. Zbog ovoga diler dobija vještački dugu poziciju dionica ostavljajući pozitivan ili negativan povrat na dionice, dok je investitor gotovine zaštićen protiv gubitka na vrijednosti dionica, a	SLT

	<p>mora također isplatiti dobitak dileru. Ove opcije se poravnavaju gotovinom po isteku važnosti. Model određivanja cijena opcije će prouzrokovati premije za «put and the call» čiji krajnji rezultat je unaprijed određeni finansijski trošak.</p>	
<p>committed facilities olakšice vezane ugovorom</p>	<p>Olakšice (npr. linije kredita, ili repo olakšice) prema kojima je davalac usluga vezan ugovorom da poveća fondove u definisanim prilikama. Vidi: repurchase agreement.</p>	<p>Core Principles</p>
<p>comparison poređenje</p>	<p>Vidi: matching</p>	<p>Red Book</p>
<p>confidentiality povjerljivost</p>	<p>Zaštita od neovlaštenog otkrivanja podataka.</p>	<p>EM-Sec EM-ECB</p>
<p>confirmation potvrđivanje</p>	<p>Posebno značenje ovog široko korištenog termina je proces pri kojem učesnik na tržištu obavještava drugu ugovornu stranu ili klijenta o detaljima poslovanja, u stvari, daje im vremena da potvrde ili dovedu u pitanje posao.</p>	<p>Red Book Blue Book</p>
<p>confirmation potvrđivanje</p>	<p>Proces pri kojem su uslovi trgovine potvrđeni od učesnika direktno ili od nekog centralnog subjekta (obično tržišno mjesto). Kada direktni učesnici izvrše posao u ime indirektnog učesnika, potvrđivanje trgovine se obavlja na dva odvojena kolosjeka: verifikacija (obično se to naziva potvrđivanje) uslova između direktnih učesnika i verifikacija (ponekad se to naziva davanje saglasnosti) planiranih uslova između svakog direktnog učesnika i indirektnog učesnika za koga direktni učesnik radi.</p>	<p>SSS</p>
<p>confirmation process proces potvrđivanja</p>	<p>Procedura za prihvatanje uslova trgovine sa drugom ugovornom stranom. Ovo se obično radi putem faksa ili se dokument (tj. potvrda) šalje poštom sa navedenim detaljima o trgovini i važećom legalnom dokumentacijom uz provjeru tačnosti informacije koju je dala druga ugovorna strana (tj. upoređivanje)</p>	<p>OTC SLT</p>
<p>conflict of laws sukob zakona</p>	<p>Situacija u kojoj dva ili više zakona koji imaju odgovarajuću primjenu na određene transakcije zahtijevaju različite rezultate.</p>	<p>x-border</p>
<p>conflict of laws sukob zakona</p>	<p>Nepodudarnost ili razlika u zakonima sudstva koje ima potencijalni interes u određenoj transakciji. Svaki sudski sukob zakona precizira kriterije koji određuju zakon primjenljiv u takvim slučajevima.</p>	<p>SSS</p>
<p>contact cards kontakt kartice</p>	<p>Kartice koje zahtijevaju fizički kontakt preko elektronske konekcije između kartice i čitača kartice ili terminala.</p>	<p>EM-Sec</p>
<p>contactless cards kartice koje nemaju kontakt</p>	<p>Kartice koje ne zahtijevaju fizički kontakt između kartica i čitača kartica ili terminala.</p>	<p>EM-Sec</p>
<p>contract for difference ugovor o razlici</p>	<p>Finansijski ugovor po kojem se razlika između dogovorene fiksne cijene nekog dobra i njegova dominantna tržišna cijena povremeno pripisuje ugovornoj strani u novcu. Pošto nema transfera glavnice, ugovor o razlici pokriva zaštitu od mogućeg gubitka ili špekulativne potrebe.</p>	<p>SLT</p>
<p>contract law ugovorno pravo</p>	<p>Zakonsko tijelo koje se bavi stvaranjem sporazuma i njihovim sprovođenjem.</p>	<p>Core Principles</p>

contractual income collection ugovorna naplata prihoda	Ugovorna obaveza depozitara da pripiše kamate na klijentov gotovinski račun, dividendu ili refundiranje poreza na datum predviđen za plaćanje, bez obzira da li je depozitar stvarno primio naplatu. Obično su takva pripisivanja privremena i poništavaju se ukoliko depozitar ne primi naplatu u roku koji je sam odredio.	x-border
contractual settlement date accounting računovodstvo ugovornog datuma poravnanja	Ugovorna obaveza depozitara da pripiše na račun i da zaduži klijentov gotovinski račun i račun vrijednosnih papira, kao što odgovara, onog datuma kada je klijentov ugovor sa ugovornom stranom predviđen za poravnanje (ugovornog datuma poravnanja), neovisno od toga da li se poravnanje stvarno obavilo. Obično su ova pripisivanja i zaduženja privremena i poništavaju se ukoliko se poravnanje ne obavi u roku koji je odredio depozitar.	x-border
correspondend banking bankarstvo preko korespondenta	Dogovor po kojem jedna banka (korespondent) drži depozite drugih banaka (respondent) i obezbjeđuje plaćanje i druge usluge tim bankama. Takvi dogovori mogu također biti poznati kao posrednički odnosi u nekom domaćem kontekstu. U međunarodnom bankarstvu, saldo koji se drži za stranu respondentnu banku može se koristiti za poravnanje deviznih transakcija. Recipročno korespondentno bankarstvo može uključiti upotrebu tzv. nostro i vostro računa za poravnanje deviznih transakcija.	Red Book <i>Retail</i>
counterparty ugovorna strana	Suprotna strana finansijskih transakcija kao što su kupoprodaja vrijednosnih papira ili «svop» ugovor (ugovor razmjene).	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
counterparty credit limits kreditni limit ugovorne strane	Limit određen od ugovorne strane da se ograniči najveći iznos njenog kreditnog rizika prema raznim ugovornim stranama.	SLT
CPU centralna jedinica obrade	Vidi: central processing unit	
credit caps kreditna gornja granica	Vidi: caps	Red Book Blue Book
credit card kreditna kartica	Kartica koja pokazuje da je njenom vlasniku odobrena kreditna linija. Ona omogućuje vlasniku da vrši kupovinu i/ili podiže gotovnu do ranije određenog plafona; odobreni kredit može biti u potpunosti poravnan do kraja dogovorenog perioda ili može biti poravnan djelimično, sa saldonom uzetim kao produženi kredit. Kamate se zaračunavaju na iznos svakog produženog kredita i vlasniku se rekad zaračunava godišnja naknada.	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
credit card company kompanija kreditnih kartica	Kompanija koja posjeduje zaštitni znak pojedine vrste kreditne kartice i može da pruža usluge marketinga, obrade i sl. svojim članovima koji koriste usluge koje kartica pruža.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
credit institution kreditna institucija	Definicija data «banci» u Evropskoj uniji. Prva EC bankarska uputstva definišu ovaj termin kao instituciju čija je dužnost da prima depozite ili druga otplativa finansijska sredstva od javnosti i odobrava kredite za vlastiti račun.	EM-CPS EM-ECB

credit limit kreditni limit	Limit na kreditni rizik kome se izlaže učesnik u platnom sistemu prema nekom drugom učesniku (bilateralni kreditni limit) ili prema svim drugim učesnicima (multilateralni kreditni limit) što je rezultat primanja plaćanja koja nisu još poravnana.	Core Principles
credit risk/exposure kreditni rizik	Rizik da ugovorna strana neće poravnati obavezu, u punoj vrijednosti, kad je dospjela ili u bilo koje vrijeme kasnije. U sistemu razmjene za vrijednost, rizik je obično definisan tako da uključuje troškove rizika zamjene i glavni rizik.	DVP Blue Book
credit transfer kreditni transfer	Platni nalog ili niz platnih naloga urađenih u svrhu stavljanja finansijskih sredstava na raspolaganje primaocu. I platni nalozi i finansijska sredstva opisana u tom smislu kreću se od banke platilaca/inicijatora, do banke korisnika, moguće preko nekoliko drugih banaka posrednika i/ili više od jednog kreditnog transfer sistema.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
credit transfer system kreditni transfer sistem	Sistem transfera finansijskih sredstava po kojem se platni nalozi kreću od (banke) inicijatora transfera poruke ili platilaca do (banke) primaoca te poruke ili korisnika.	DVP <i>Red Book</i>
cross-border netting scheme međunarodna shema poravnanja	Dogovor za poravnanje pozicija ili obaveza između strana u više zemalja ili sudstava. Vidi: netting.	Core Principles
cross-border settlement međunarodno poravnanje	Poravnanje koje se dešava u nekoj zemlji. Poravnanje se dešava van zemlje u kojoj su locirane jedna ili obje ugovorne strane.	x-border SDF
cross-border trade poslovanje na međunarodnom nivou	Poslovanje između dogovornih strana lociranih u raznim zemljama.	x-border
cross-border trade	Poslovanje koje zahtijeva poravnanje sa inostranstvom.	SSS
cross-currency settlement risk rizik poravnanja	Vidi: principal risk.	Red Book
cross-margining agreement	Dogovor između glavnih ugovornih strana da razmatraju pozicije i kolateral u svojim organizacijama kao portfolio za učesnika koji su članovi obje organizacije. Pozicije koje se vode na cross-marging računima zavisne su od nižih kolateralizovanih zahtjeva, jer pozicije koje se vode kod jedne centralne ugovorne strane kolateraliziraju dio izloženosti odnosnih pozicija kod druge centralne ugovorne strane. U slučaju neispunjenja ugovornih obaveza od strane učesnika čiji račun je cross-margined, jedna glavna ugovorna strana može koristiti pozicije i koleteral na cross-margined računima kod druge glavne ugovorne strane da bi se pokrili gubici.	SSS
cross-system settlement poravnanje preko dva sistema	Poravnanje kupoprodaje koje se izvršava preko veze između dva odvojena sistema prenosa vrijednosnih papira.	x-border SSS

cryptanalysis kriptoanaliza	Dio kriptografije koji se bavi proučavanjem i razvojem metoda po kojima, bez prethodnog znanja tajnog ključa, jednostavni tekst može se razumjeti preko šifre.	EM-Sec
cryptographic algorithm kriptografski algoritam	Matematička funkcija korištena u kombinaciji sa ključem koji se odnosi na podatke da se osigura tajnost, integritet podataka i/ili autentičnost. To se također zove «kod».	EM-Sec
cryptography kriptografija	Aplikacija matematičke teorije u cilju da se razviju tehnike i algoritmi koji mogu biti primjenjeni na podatke da se osigura tajnost, integritet podataka i/ili autentičnost.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
CSD centralni depozitar vrijednosnih papira	Vidi: central securities depository.	
CSDA	Vidi: contractual settlement date accounting	
current exposure tekući rizik	Gubitak koji bi mogao nastati danas u vezi sa ugovorom ili nizom ugovora ako ugovorna strana ne bi izvršila svoje obaveze. Također, poznat pod imenom troškovi zamjene, tekući rizik je trošak koji bi nastao ako bi se zamijenio dati ugovor, ukoliko ugovorna strana ne bi ispunila obaveze, u tom trenutku. Vidi: potential future exposure.	OTC
custodian depozitar	Pravno lice, često banka, koje brine za vrijednosne papire i upravlja njima u ime svojih klijenata; može da obezbijedi razne druge usluge, uključujući kliring i poravnanje, upravljanje gotovinom, devizama i posudbom vrijednosnih papira.	x-border SDF SLT
costody čuvanje imovine	Čuvanje i upravljanje vrijednosnim papirima i finansijskim instrumentima u ime drugih osoba.	DVP Red Book x-border Blue Book
custody-only link veza između dva sistema poravnanja vrijednosnih papira	Veza između dva sistema poravnanja vrijednosnih papira (SSSs) koja omogućava transakcije vrijednosnih papira sadržane u SSS1; da bi se poravnale, koristi se SSS2 (radije nego SSS1) kad su i kupac i prodavač učesnici u SSS2. Ove veze (custody-only) ne obezbjeđuju transfer finansijskih sredstava između SSS1 i SSS2 i ne mogu se koristiti da poravnaju transakcije između učesnika u SSS1 i učesnika u SSS2.	SDF
custody risk rizik čuvanja imovine	Rizik od gubitka vrijednosnih papira koji su dati na čuvanje, usljed nesolventnosti, nemarnosti ili malverzacija depozitara ili njegovog zamjenika.	x-border ETDC OTC SLT SSS
customer klijent	Kupac, prodavač ili vlasnik vrijednosnih papira i finansijskih instrumenata koji ne učestvuje direktno u sistemu. Udio učesnika u sistemu često uključuje vrijednosne papire i finansijske instrumente čiji su korisnički vlasnici klijenti učesnika.	DVP SDF
customer-to-customer transfer	Vidi: transferability	EM-ECB

transfer od klijenta do klijenta		
daily processing dnevna obrada	Kompletan ciklus zadataka obrade koji treba da bude završen u jednom tipičnom poslovnom danu, počevši sa procedurama na početku dana i završetkom procedura na kraju dana uz davanje odgovarajućih podataka.	Core Principles
daily settlement dnevno poravnanje	Vršenje poravnanja na dan validnosti svih plaćanja prihvaćenih za poravnanje.	Core Principles
data encryption standard (DES) standard za dešifrovanje podataka	Simetričan kriptografski algoritam (ANS, Standard) koji se mnogo koristi, naročito u finansijskim poslovima. Trostruki DES se sastoji od tri radnje izvršene na nizu podataka (šifrovanje, dešifrovanje, šifrovanje) koristeći dupli DES ključ.	EM-Sec
daylight credit dnevni kredit	Kredit koji se odnosi na period od manje od jednog poslovnog dana; u kreditnom sistemu transfera sa poravnanjem krajem dana, dnevni kredit se prečutno produžava od strane korisnika ako on prihvati i reaguje na platni nalog, čak i kada on neće primiti krajnja finansijska sredstva do kraja poslovnog dana. Postoji također naziv zajam koji banka odobrava s rokom vraćanja do isteka istog radnog dana, otvorena devizna pozicija banke, kredit u trajanju jednog dana.	DVP Red Book Blue Book <i>SDF</i>
day of value dan plaćanja	Dan kad plaćanje treba da bude pripisano na račun primaoca učesnika u platnom sistemu. Day of value za učesnikovog klijenta – primaoca (tj. dan na koji učesnik – primalac zadužuje klijenta u svoje knjige može i ne mora da bude isti, što zavisi o specifičnim dogovorima ili lokalnoj praksi.	Core Principles
DVB	Vidi: delivery by value.	
dealer diler	Kompanija koja ulazi u transakcije kao ugovorna strana na obje strane tržišta za jedan ili više proizvoda. OTC dileri derivata su prvenstveno velike međunarodne finansijske ustanove – uglavnom komercijalne banke, ali također i kompanije koje se bave vrijednosnim papirima, osiguravajuće kompanije i neke filijale, uglavnom nefinansijske firme.	OTC
debit balance dugovni saldo	Vidi: net credit (or debit) position.	SDF
debit caps dugovni	Vidi: caps	Red Book Blue Book
debit card dugovna kartica	Kartica koja omogućuje da se kupovina njenog vlasnika direktno naplati sa njegovog računa u ustanovi gdje je uložena novac (može nekada da bude kombinacija sa nekom drugom funkcijom, npr. funkcijom gotovinske ili čekovne kartice).	Red Book Blue Book <i>EM-CPSS</i> Retail
debit transfer system dugovni sistem transfera	Sistem transfera finansijskih sredstava pri čemu nalozi za zaduženje napravljeni ili odobreni od strane platioca idu od (banke) primaoca do (banke) platioca i kao rezultat imaju zaduženje (debit) računa platioca; npr. sistem baziran na čekovima je tipičan primjer dugovnog transfer sistema. Naziv debit collection system je također u upotrebi.	DVP Red Book Blue Book SLT

debt book-entry system sistem knjiženja	Kompjuterizovani sistem za izdavanje i registraciju dugovnih vrijednosnih papira u formi knjiženja. Vidi: book-entry system, share book-entry system.	Blue Book
default neispunjenje ugovornih obaveza	Promašaj da se izvrši transfer finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira po dogovorenim uslovima ne iz tehničkih ili privremenih razloga, nego obično kao rezultat bankrota. Neispunjavanje ugovornih obaveza se obično razlikuje od «pomašenih transakcija» (failed transactions).	Red Book Blue Book SDF SLT
defaulter pays osoba koja ne izvršava obaveze plaća	Dogovor oko podjele gubitka pri čemu svaki učesnik treba da obezbijedi kolateralom svako izlaganje riziku drugog učesnika, što ima za posljedicu da gubitke zbog neispunjavanja ugovornih obaveza snosi strana koja ih je napravila.	Core Principles
deferred net settlement system sistem odgođenog poravnanja	Sistem kojim se poravnavaju obaveze ili transfer između ugovornih strana na bazi odgođenog vremena poravnanja.	ETDC
delayed debit card debitna kartica sa odgođenim plaćanjem	Kartica izdata od strane banke koja pokazuje da njen vlasnik može da zaduži svoj račun do dozvoljenog limita. Ona mu omogućava da obavlja kupovinu, ali ne nudi produženi kredit; cijeli iznos nastalog duga treba da bude poravnat na kraju dogovorenog perioda. Vlasniku kartice obično se naplaćuje godišnja naknada.	Red Book Blue Book
deletion isključenje iz procesa poravnanja	Mehanizam po kojem se neki ili svi transferi prema učesniku ili od strane učesnika koji nije ispunio ugovorne obaveze isključuju iz procesa poravnanja. U shemi poravnanja druge učesnikove bilateralne ili multilateralne pozicije poravnanja se preračunavaju. Vidi: unwinding.	Red Book Blue Book
delivery isporuka	Konačni transfer vrijednosnog papira ili finansijskog instrumenta.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
delivery by value isporuka po vrijednosti	Mehanizam u nekim sistemima poravnanja za pomoć učesniku da posudi novac od drugog učesnika ili da posudi novac drugom učesniku uz kolateral. Ovaj sistem će izabrati ili isporučiti vrijednosne papire (na osnovu sadašnjih specifikacija davaoca i primaoca) odgovarajućoj strani i dogovoriti da se ekvivalentni vrijednosni papiri vrate sljedećeg poslovnog dana.	SLT
delivery versus delivery isporuka na isporuku	Veza između dva sistema transfera vrijednosnih papira koja osigurava da se isporuka izvrši jedino ako i druga strana to učini (vice versa).	SLT
delivery versus payment isporuka uz plaćanje	Veza između sistema transfera vrijednosnih papira i sistema transfera finansijskih sredstava koja obezbjeđuje da se isporuka izvrši jedino ukoliko se izvrši i plaćanje.	DVP x-border SDF ETDC
delivery-versus-payment system	Mehanizam u sistemu poravnanja razmjena za vrijednost koji osigurava da se konačni transfer aktive izvrši ako, i jedino ako, se	Red Book Blue Book

isporuka uz platni sistem	konačni transfer druge aktive ili drugih aktiva izvrši. Aktiva može da uključi novčana sredstva (kao što su devize), vrijednosne papire ili druge finansijske instrumente. Vidi: exchange-for-value settlement system, final transfer.	
dematerialistion eliminacija fizičkih certifikata ili dokumenata	Eliminacija fizičkih certifikata ili dokumenata koji potvrđuju pravo vlasništva nad vrijednosnim papirima tako da vrijednosni papiri postoje samo kao računovodstveni zapisi.	DVP Red Book Blue Book SDF
depository depozitar	Zastupnik sa primarnom ulogom da evidentira vrijednosne papire ili fizički ili elektronskim putem i vodi evidenciju o vlasništvu ovih vrijednosnih papira.	Blue Book
depository institution depozitarna institucija	Definicija data «banci» u SAD. Pod Depository Deregulation and Monetary Control Act sve depozitarne institucije, uključujući komercijalne banke, ustanove za štednju i zajmove, udružene štedne banke i kreditne unije, ovlaštene su da izdaju pojedincima i neprofitnim organizacijama uloge po viđenju ili oročene depozite.	EM-CPSS
depository receipt depozitarna potvrda	Instrument izdat u jednoj zemlji koji uspostavlja pravo na vrijednosne papire koji su čuvani u drugoj zemlji.	x-border SDF
derivative derivat	Finansijski ugovor čija vrijednost ovisi o vrijednosti jedne ili više osnovnih odgovarajućih dobara, stope ili indeksa. U analitičke svrhe svi derivatni ugovori mogu se podijeliti po sadržini na terminske ugovore, opcije ili kombinaciju pomenutog.	OTC
derived key izveden ključ	Kriptografski ključ koji se dobija korištenjem aritmetičke funkcije u kombinaciji sa univerzalnim ključem i jedinstvenom identifikacionom vrijednosti kao što je serijski broj kartice.	EM-Sec
DES standard šifrovanja podataka	Vidi: data encryption standard.	
digital signature digitalni potpis	Niz podataka stvoren kriptografskom metodom koji ide uz poruku da obezbijedi njenu autentičnost kao i da zaštiti primaoca od odbacivanja od strane pošiljaoca.	EM-Sec
direct debit direktno zaduženje platioca	Ranije odobreno zaduženje na bankovnom računu platioca inicirano od strane primaoca.	Red Book Blue Book
direct holding system	Sistem dionica u vlasništvu po kojem beneficijalni vlasnik vrijednosnih papira 1. je predstavljen u službenom registru izdavaoca kao zakonski vlasnik (ako vrijednosni papiri treba da budu ovjereni onda se izdaju na ime vlasnika) ili 2. ili ako beneficijalni vlasnik posjeduje vrijednosne papire oni su izdati na nosioca. Od izdavaoca dionica, CSD učesnika u CSD, i podnosioca zahtjeva treće strane zahtijeva se da priznaju prava vlasnika kao i njegov interes za vrijednosne papire na osnovu podataka iz registra ili podataka o vlasnikovom posjedovanju vrijednosnih papira.	SSS
direct market participant direktni tržišni učesnik	Broker – diler ili berzanski zastupnik koji direktno izvršava nalog.	SSS

direct participant direktni učesnik	Učesnik u međubankarskom sistemu prenosa finansijskih sredstava (IFTS) koji je odgovoran zastupniku za poravnanje (ili svim drugim direktnim učesnicima) za poravnanje svojih vlastitih plaćanja, klijentima i indirektnim učesnicima u čije ime se to poravnava.	Blue Book
direct participant/member direktni učesnik/član	Ovaj termin obično označava učesnike u sistemu transfera finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira koji direktno izmjenjuju naloge za transfer sa drugim učesnicima u sistemu. U nekim sistemima direktni učesnici također izmjenjuju naloge u ime indirektnih učesnika. Ovisno o sistemu, direktni učesnici mogu ili ne moraju biti učesnici u poravnanju. U EC kontekstu ovaj termin ima specifično značenje: odnosi se na učesnike u sistemu transfera koji su odgovorni institucijama za poravnaje (ili svim drugim učesnicima) za poravnanje njihovih vlastitih plaćanja, svojim klijentima i indirektnim učesnicima u čije ime vrše poravnanje. Vidi: indirect participant/member, participant/member, settling participant/member.	Red Book
discharge oslobađanje od zakonskih obaveza	Oslobađanje od zakonske obaveze uvedene ugovorom ili zakonom.	DVP Red Book Blue Book
dislosure objava podataka	Vidi: public disclosure	Core Principles
distributing institution ustanova koja se bavi distribucijom	Ustanova koja distribuira (kao zastupnik) ili prodaje klijentima (kao izdavalac dionica ili osiguratelj) elektronski novac	EM-ECB
domestic settlement poravnanje u zemlji	Poravnanje koje se vrši u zemlji u kojoj se nalaze obje ugovorne strane	x-border SDF
domestic trade domaća trgovina	Poslovanje između ugovornih strana koje se nalaze u istoj zemlji	x-border SDF
draft mjenica	Pisani nalog jedne strane (drawer) drugoj strani (drawee) da plate strani koja je navedena u nalogu (payee) ili nosiocu određenu sumu ili na zahtjev (mjenica po viđenju ili s dospijećem na određeni datum – ročna mjenica. Vidi: bank draft, bill of exchange, cheque.	Red Book Blue Book
DVD isporuka na isporuku	Vidi: delivery versus delivery.	
DVD schemes as defined by the G10	U modelu 1 nalozi za transfer vrijednosnih papira i finansijskih sredstava poravnavaju se na trgovačkoj osnovi, a finalni transfer vrijednosnih papira od prodavača do kupca (isporuka) vrši se u isto vrijeme kao finalni transfer finansijskih sredstava od kupca do prodavača (plaćanje). U modelu 2, nalozi za transfer vrijednosnih papira poravnavaju se na bruto osnovi sa finalnim transferom vrijednosnih papira od prodavača do kupca (isporuka), što se dešava u ciklusu obrade, ali nalozi za transfer finansijskih sredstava poravnavaju se na neto osnovi, sa finalnim transferom finansijskih sredstava od kupca do prodavača (plaćanje) koji se dešava na kraju ciklusa obrade. U modelu 3 nalozi za transfer vrijednosnih papira i finansijskih sredstava poravnavaju se na neto osnovi, sa finalnim transferom i	Blue Book

	vrijednosnih papira i finansijskih sredstava na kraju ciklusa obrade.	
early termination option opcija ranog prekida ugovora	Određba u ugovoru koja dozvoljava i jednoj i drugoj ugovornoj strani da prekinu ugovor prije isteka roka kao u slučaju nakon plaćanja naknade.	OTC
EDI elektronska razmjena podataka	Vidi: electronic data interchange	
EEPROM područje IC «čipa» korišteno za pohranjivanje dokumenata	Podaci iz ove memorije mogu se brisati elektronskim putem i ponovo pisati pod kontrolom operativnog sistema.	EM-Sec
EFTPOS	Vidi: point of sale	Red Book Blue Book
electronic data interchange elektronska razmjena podataka	Elektronska razmjena između komercijalnih entiteta (u nekim slučajevima između javne administracije) standardnog formata, podataka koji se odnose na izvjestan broj kategorija poruka, kao što su nalozi, fakture, carinski dokumenti, doznaka i plaćanje. EDI poruke se šalju preko mreže prenosa javnih podataka ili preko kanala bankarskog sistema. Svako kretanje finansijskih sredstava koje je inicirano od EDI odražava se u nalogima za plaćanje koje ide preko bankarskog sistema. EDI FACT, tijelo UN, je ustanovilo standarde za razmjenu elektronskih podataka.	Red Book Blue Book Retail
electronic money elektronski novac	Vrijednost pohranjena elektronskim putem u uređaju kao što je «chip» kartica ili «hard drive» na personalnom kompjuteru.	Retail
electronic purse elektronska «novčana sredstva»	Unaprijed plaćena kartica sa mogućnošću dodatnog punjenja i mnogostrukim svrhama, može se koristiti umjesto metalnog novca za manje kupovine u maloprodaji i za druge vrste plaćanja. Vidi: multipurpose prepaid card.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
elektronic wallet elektronski «novčanik»	Kompjuterski uređaj korišten kod nekih sistema elektronskog novca koji može da sadrži IC karticu ili u njega može biti ubačena IC kartica. Ovaj uređaj može vršiti više funkcija nego IC kartica.	EM-Sec
embedding ugrađivanje	Kod proizvodnje IC kartice proces pomoću kojeg se «chip» modul ugrađuje na plastičnu podlogu (kartica).	
encryption šifrovanje	Upotreba kriptografskih algoritama za šifrovanje jasnih podataka iz teksta u «kodove» da bi se spriječio nedozvoljen pristup podacima.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
end-of-day gross settlement systems sistemi ukupnog poravnanja na kraju poslovnog dana	Sistem prenosa finansijskih sredstava prema kojem se platni nalozi primaju jedan po jedan od strane zastupnika poravnanja tokom poslovnog dana i prema kojem se finalno poravnanje vrši na kraju dana na pojedinačnoj ili ukupnoj osnovi. Ova definicija se također može primijeniti na sisteme ukupnog poravnanja u kojima se poravnanja vrše u realnom vremenu, ali ostaje opozivo do kraja dana.	Blue Book
endogenous default	Greška člana klirinške kuće koja prouzrokuje gubitke u kući ili na pozicijama	ETDC

endogena greška	klijenta koju je učinio član te kuće, a odnosi se na gubitke izazvane nekim drugim (eksogenim) izvorima izvan kuće.	
end user krajnji korisnik	Krajnji korisnik često se bavi samo jednom stranom tržišta. Krajnji korisnici uključuju banke, osiguravajuće kompanije, penzione fondove, druge finansijske institucije, nefinansijska udruženja, vlade, subjekte van granica (npr. Svjetska banka) i pojedince sa visokom neto vrijednošću. Vidi: also dealer	OTC
EPROM IC «chip» područje za pohranjivanje podataka	IC «chip» područje za pohranjivanje podataka. EPROM podaci mogu biti napisani samo jednom i ne mogu biti brisani na selektivnoj osnovi.	EM-Sec
equity swap razmjena vlasničkog (dioničkog) udjela	Razmjena koja uključuje razmjenu povrata na osnovu priznatog dioničkog indeksa ili specificirane korpe vrijednosti individualnih dionica po fiksnoj ili promjenljivoj kamati.	OTC SLT
event of default slučaj neispunjavanja ugovornih obaveza	Slučaj predviđen u ugovoru koji predstavlja neispunjenje ugovornih obaveza. Općenito rečeno, promašaj plaćanja ili dostave na dan dospijeca, kršenja ugovora i nesolventnost.	OTC SLT
exchange-for-value settlement system sistem poravnanja razmjene za vrijednost	Sistem koji uključuje razmjenu dobara kao što su novac, devize, vrijednosni papiri ili drugi finansijski instrumenti, u svrhu da se izmire obaveze poravnanja. Ovi sistemi mogu koristiti jedan ili više sistema transfera finansijskih sredstava da bi se zadovoljile stvorene obaveze plaćanja. Veza između razmjene dobara i platnih sistema može biti manuelna ili elektronska. Vidi: delivery-versus-payment system.	Red Book Blue Book
exchange member član tržišta vrijednosnih papira	Član tržišta vrijednosnih papira sa izvjesnim privilegijama kupoprodaje. Ovaj član ne mora biti član klirinske kuće tržišta vrijednosnih papira.	ETDC
exchange-traded derivative derivat na tržištu	Derivat koji je naveden i kojim se trguje na organizovanom tržištu. Tržište derivata obično predviđa standarizovane ugovore i glavne klirinške mogućnosti za učesnike.	OTC
exit criteria mjerila za izlaz	Mjerila za postojećeg učesnika platnog sistema da prestane s učešćem.	Core Principles
face-to-face payment	Plaćanje izvršeno razmjenom instrumenata između platioca i primaoca na istoj fizičkoj lokaciji.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
fail promašaj	Promašaj da se poravnaju transakcije vrijednosnih papira na ugovorni datum poravnanja uglavnom zbog tehničkih ili privremenih teškoća. Promašaj se obično razlikuje od neispunjenja ugovornih obaveza («default»). Postoji i naziv: failed transaction.	SLT
failed transaction promašene transakcije (neizvršene)	Transakcije vrijednosnim papirima kod kojih se vrijednosni papiri i gotovina ne razmjenjuju kao što je dogovoreno na dan poravnanja, obično zbog tehničkih ili privremenih uzroka.	DVP SDF
failed transaction	Transakcije sa vrijednosnim papirima koje se ne poravnavaju na	SSS

promašene transakcije	ugovorni dan poravnanja.	
final (finality) konačni zaključak	Neopozivo i bezuvjetno	Red Book Blue Book
finality risk konačni rizik (finalni)	Rizik da će privremeni transfer finansijskih sredstava biti ukinut.	SDF
final settlement konačno (finalno) poravnanje	Poravnanje koje je neopozivo i bezuvjetno.	Red Book Blue Book
final settlement (finalno) poravnanje	Izmirenje obaveze transferom finansijskih sredstava i transferom vrijednosnih papira, što je postalo neopozivo i bezuvjetno.	SSS
final transfer konačno (finalno) poravnanje	Neopoziv i bezuvjetan transfer kojim se postiže izmirenje obaveze da se izvrši transfer. Termini «isporuka» i «plaćanje» definisani su kao finalni transfer. Vidi: profesional transfer.	DVP Red Book <i>Blue Book</i> x-border SDF <i>Retail</i>
financial risk finansijski rizik	Termin pokriva čitav niz rizika koji su nastali pri finansijskim transakcijama – i likvidnost i kreditne rizike. Vidi: credit risk/exposure, liquidity risk.	Core Principles
firewall kompjuterska zaštita	Sistem baziran na hardveru i/ili na softveru, a koristi se kao veza između interneta i kompjuterskog sistema za praćenje i filtriranje ulaznih i izlaznih komunikacija.	EM-Sec
fleckless bez greške	Iz njemačkog jezika «fleckenlos», što znači bez mrlje, uređaj (kartica) ili sistem je «bez mrlje» kad može da obezbijedi dokaze da nije bio preuređivan.	EM-Sec
forced settlement prisilno poravnanje	Poravnanje vrijednosnih papira ili finansijskih sredstava za koje je dat nalog ili je izvršeno od treće strane.	SDF
foreign exchange settlement risk rizik poravnanja deviza	Rizik da će jedna strana pri transakcijama deviza platiti valutu koju proda, a neće primiti valutu koju kupi. Ovo se također zove rizik poravnanja kad imovina izvršena u jednoj valuti nije pokrivena istim iznosom obaveza u toj valuti. Ovaj rizik se također zove Herstatt rizik, iako ovo nije adekvatan termin s obzirom na različite okolnosti u kojim se ovaj rizik ostvaruje.	Blue Book
forward contract terminski ugovor	Ugovor koji obavezuje jednu stranu da kupi, a drugu da proda osnovnu aktivu po određenoj cijeni i određenog datuma u budućnosti.	ETDC <i>OTC</i>
forward rate agreement terminski ugovor o kamatnoj stopi	Terminski ugovor o kamatnoj stopi u kojem stopa koja se treba platiti ili primiti u vezi sa specifičnom obavezom za određeni period, sa početkom u nekom periodu u budućnosti, je određena na osnovu ugovora.	OTC
free-of-payment delivery besplatna dostava	Dostava vrijednosnih papira bez odgovarajućeg plaćanja.	SLT

front office	Ekonomska jedinica kompanije kao i druga mjesta odgovorna za razvoj i upravljanje odnosima sa ugovornim stranama. Vidi: back office.	OTC
FTS	Sistem transfera finansijskih sredstava. Vidi: funds transfer system.	
funds transfer system sistem transfera finansijskih sredstava	Formalni dogovor, baziran na privatnom ugovoru ili pisanom zakonu sa mnoštvom članica, uobičajenih pravila i standardiziranih dogovora za prenos i poravnanje novčanih obaveza koje se pojave između članova. Vidi: interbank funds transfer system.	Blue Book
fungibility vrijednosni papir u formi računovodstvenog zapisa	Koncept koji označava metod držanja vrijednosnih papira kod depozitara vrijednosnih papira ili nekog drugog finansijskog posrednika pri čemu se svako izdanje fizičkih ili vrijednosnih papira u obliku računovodstvenog papira drži u posebnim zamjenjivim fondovima. Ni jedan vlasnik nema pravo na bilo koji fizički ili nematerijalni vrijednosni papir u određenom fondu, ali ima pravo na onaj iznos fizičkih i nematerijalnih vrijednosnih papira koji stoji na računu kod depozitara (CSD) ili nekog drugog finansijskog posrednika.	Blue Book
futures contract terminski ugovor	Standardni terminski ugovor kojim se trguje na berzi.	ETDC
futures-style margining	Metod određivanja margina za derivate po kojem su pozicije revalorizirane (market to market) a tekuće pozicije se zatvaraju kroz gotovinska plaćanja koja pokrivaju dobitke ili gubitke po terminskom ugovoru (variation margin). Margina za terminske ugovore i opcije može biti određena na ovaj način. Kad je margina za opcije određena na ovaj način kao kod terminskih ugovora, premija na opcije postepeno se isplaćuje u toku trajanja opcije (preko kumulativnog plaćanja) i potpuno isplaćene pošto je opcija zatvorena. Vidi options-style margining.	ETDC
general collateral opšti kolateral	Vrijednosni papiri koji zadovoljavaju opšte zahtjeve zajmodavca gotovine da osigura svoju gotovinsku posudbu. Opšti kolateral sadrži vrijednosne papire koji nisu previše traženi na tržištu; kategorije opšteg kolaterala se obično definišu od strane tržišnih konvencija. Vidi: special collateral.	SLT
giro system žiro sistem	Vidi: credit transfer system.	Red Book
global custodian globalni depozitar	Depozitar koji snabdijeva svoje klijente sa uslugama nadzora vrijednosnih papira kojima se trguje ili vrši poravnanje ne samo u zemlji u kojoj je depozitar smješten, nego i u mnoštvu drugih zemalja širom svijeta.	x-border SDF SSS
gridlock pomašaj izvršenja transakcija	Situacija koja može nastati u sistemu transfera finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira pri čemu pomašaj da se izvrše neki nalozi za transfer (zbog toga što neophodna finansijska sredstva ili balans vrijednosnih papira nisu na raspolaganju) sprečava da se izvrši znatan broj drugih naloga od strane drugih učesnika. Vidi: failed transaction, queuing, systemic risk.	Red Book Blue Book SDF
gross margining	Sistem margining u kojem se traži od klirinškog člana da položi kod	ETDC

određivanje margine za pokrivanje bruto pozicije	klirinške kuće dovoljno početne margine da pokrije bruto pozicije svojih klijenata. Vidi: net margining.	
gross settlement system sistem bruto poravnanja	Sistem transfera u kojem se poravnanje naloga transfera finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira vrši individualno (po nalogu baze za davanje naloga).	x-border SDF
haircut razlika između tržišne vrijednosti vrijednosnog papira i njegove kolateralne vrijednosti	Razlika između tržišne vrijednosti vrijednosnog papira i njegove kolateralne vrijednosti. «Haircut» poduzima zajmodavac finansijskih sredstava da bi se zaštitio od gubitaka nastalih zbog pada tržišne vrijednosti vrijednosnog papira ukoliko se pojavi potreba da se izmiri kolateral. Vidi: margin.	Red Book Blue Book SDF
hedge fund fond za zaštitu od gubitaka	Privatni investicioni fond, često finansiran tuđim kapitalom i angažovan u aktivnim trgovačkim strategijama (uključujući arbitražu). Fondovi za zaštitu obično su podvrgnuti ograničenom regulatomom nadzoru.	SLT
herstatt risk	Vidi: principal risk	Red Book
home banking kućno bankarstvo	Bankarske usluge koje korisnik finansijske institucije može da koristi putem telefona, televizora, terminala ili PC kao telekomunikacione veze do kompjuterskog centra te institucije.	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail
hot list lista koja služi za otkrivanje i blokiranje transakcije sa sumnjivim brojevima kartica	U sistemu baziranom na kartici, lista koju drži trgovinski terminal ili neki drugi uređaj i odnosi se na sumnjive brojeve kartice ili niz sumnjivih brojeva kartice. «Vruća lista» služi da otkrije i blokira bilo kakvu transakciju sa takvim karticama.	EM-Sec
hybrid system hibridni sistem	Platni sistem koji kombinuje karakteristike RTGS sistema i netting sistema.	Core Principles
IC card	Vidi: chip card	Red Book Blue Book EM-CPSS
IC (integrated circuit) card IC kartica povezanog kružnog puta	Plastična kartica u koju su ugrađeni jedan ili više povezanih kružnih puteva. Zove se «chip» kartica	EM-Sec
ICSD internacionalni depozitar centralnih vrijednosnih papira	Vidi: International central securities depository.	
IFTS sistem transfera finansijskih sredstava između banaka	Vidi: interbank funds transfer system.	
immobilisation imobilizacija	Ulaganje verifikovanih vrijednosnih papira i finansijskih instrumenata u centralni depozitar za vrijednosne papire, da bi se olakšali računovodstveni transferi.	DVP Red Book Blue Book

		SDF
immobilisation imobilizacija	Ulaganje certifikata u fizičkom obliku za vrijednosne papire i finansijske instrumente u centralni depozitar vrijednosnih papira tako da se sljedeći transferi mogu vršiti preko knjige evidencije, tj. putem zaduženja i odobravanja na račun vlasnika u depozitaru.	SSS
imprinter otisak	Mehanički uređaj koji reprodukuje ime i broj računa vlasnika računa na papirnati prodajni listić. Vidi: imprinter voucher.	Red Book Blue Book
imprinter voucher prodajni listić sa potpisom korisnika usluge	U transakcijama sa karticama, prodajni listić koji treba da potpiše korisnik usluge i na kojoj su utisnuti njegovo ime i broj kartice. Vidi: imprinter	Red Book Blue Book
indemnification kompenzacija	Dogovor o nadoknadi štete ili gubitka. Depozitari nekad nude ovu nadoknadu zajmodavcima na razne načine.	SLT
indirect holding system indirektni sistem čuvanja vrijednosnih papira	Sistem čuvanja vrijednosnih papira po kojem (1) je imenovana osoba predstavljena kao zakonski vlasnik vrijednosnih papira na zvaničnom registru izdavaoca, a beneficijalni vlasnik (ili posrednik preko kojeg beneficijalni vlasnik drži vrijednosne papire) predstavljen je kao vlasnik vrijednosnih papira u knjigama imenovane osobe ili (2) vrijednosni papiri na donosioca ulažu se kod posrednika i on drži račun koji pokazuje prava i interes beneficijalnog vlasnika za taj vrijednosni papir. Prava i interes beneficijalnog vlasnika za vrijednosne papire u indirektnom sistemu čuvanja prebacuju se preko računovodstvenih knjiga na knjige (u evidenciju) imenovane osobe ili odgovarajućeg posrednika.	SSS
indirect market participant indirektni tržišni učesnik	Učesnik na tržištu koji koristi posrednika za izvršenje trgovine u njegovo ime. Obično su institucionalni i klijenti u inostranstvu indirektni učesnici tržišta. Vidi: indirect participant/member.	SSS
indirect participant/member indirektni učesnik/član	Odnosi se na sistem transfera finansijskih sredstava ili vrijednosnih papira koji ima aranžman redoslijeda. Indirektni učesnici razlikuju se od direktnih učesnika po tome što nisu u stanju da izvrše neke aktivnosti sistema (npr. input naloga transfera, poravnanje) koje vrše direktni učesnici. Zbog toga indirektni učesnici zahtijevaju da službe direktnih učesnika izvrše te aktivnosti u njihovo ime. U kontekstu EC ovaj termin se odnosi posebno na učesnike u sistemu transfera koji su odgovorni samo svojim direktnim učesnicima za poravnanje inputa plaćanja u tom sistemu. Vidi: direct participant/ member, settling participant/member tiering arrangement.	Red Book
initial margin inicijalna margina	Gotovina ili kolateral koji ulaže klirinška kuća da osigura uspješno izvršenje obaveza (također poznato pod nazivom jamstvo za izvršenje i originalna margina).	ETDC
Inpayment platni nalog	Platni nalog, poslan skupa sa dokumentom za isporuku robe i/ili usluga, koji je pripremljen od strane primaoca; platalac može platiti ili preko svog specifičnog bankovnog računa ili gotovinom imenovanom zastupniku (banka ili neko drugi).	Retail
integrity integritet	Zaštita protiv krivotvorenja ili slučajnih prepravki, uključujući i podatak da li jeste ili nije prepravka izvršena.	EM-Sec

interbank funds transfer system sistem transfera finansijskih sredstava između banaka	Sistem transfera finansijskih sredstava prema kojem su većina (ili svi) direktni učesnici finansijske ustanove, posebno banke i druge kreditne institucije.	Red Book <i>Blue Book</i>
interchange fee nadoknada za međusobne transakcije	Plativa nadoknada transakcije u kontekstu plaćanja karticom jedne finansijske ustanove drugoj npr. banka izdavaocu kartice, u kontekstu plaćanja karticom od strane vlasnika kartice primaocu kartice (trgovac).	
interlinking povezivanje	Unutar TARGET sistema, međusobno povezivanje predviđa uobičajene procedure i infrastrukturu koja dozvoljava da platni nalozi prelaze iz jednog domaćeg RTGS sistema do drugog domaćeg RTGS sistema. Vidi: TARGET.	Blue Book
internal settlement interno poravnanje	Poravnanje koje je izvršeno preko transfera vrijednosnih papira i finansijskih sredstava na evidenciju jednog posrednika. Interno poravnanje zahtijeva da obje ugovorne strane drže svoje vrijednosne papire i račune sa finansijskim sredstvima kod istog posrednika.	x-border SDF
international central securities depository internacionalni centralni depozitar vrijednosnih papira	Centralni depozitar vrijednosnih papira koji obrađuje i poravnava međunarodne vrijednosne papire ili transakcije sa inostranstvom sa domaćim vrijednosnim papirima. Postoje dva ICSD locirana u zemljama EU, Clearstream i Euroclear.	Blue Book
international central securities depository internacionalno centralni depozitar vrijednosnih papira	Centralni depozitar vrijednosnih papira koji poravnava trgovinu međunarodnih vrijednosnih papira i različitih domaćih vrijednosnih papira obično preko direktnih ili indirektnih (preko lokalnih zastupnika) veza, sa lokalnim CSD.	SSS
Internet	Infrastruktura otvorene komunikacije širom svijeta koja se sastoji od međusobno povezanih kompjuterskih mreža i omogućava pristup informacija iz daleka kao i razmjenu informacija između kompjutera.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
interoperability operacije između sistema	Situacija u kojoj instrumenti plaćanja koji pripadaju datoj shemi mogu biti korišteni u drugim zemljama i sistemima instaliranim po drugim shemama. Operacije između sistema zahtijevaju tehničku podudarnost sistema, ali mogu imati efekte samo tamo gdje su zaključeni komercijalni ugovori između tih shema (sistema).	EM-ECB
intraday credit dnevni kredit	Vidi: daylight credit	Red Book Blue Book
intraday liquidity dnevna likvidnost	Finansijska sredstva koja su pristupačna tokom poslovnog dana, obično da omoguće finansijskim institucijama da izvrše plaćanje u redovnom vremenu. Vidi: intraday credit.	Core Principles
irrevocable and unconditional transfer neopozivi i bezuvjetni transfer	Transfer koji ne može biti opozvan i uvjetovan od strane onog ko ga vrši.	Red Book Blue Book <i>DVP</i> <i>SDF</i>
irrevocable transfer neopozivi transfer	Transfer koji ne može biti opozvan od strane onog ko ga vrši.	

ISO	Internacionalna organizacija za standardizaciju: internacionalno tijelo čiji su članovi tijela nacionalnih standarda a koje odobrava, razvija i objavljuje internacionalne standarde.	EM-Sec
issuer izdavatelj	U pohranjenoj vrijednosti li sličnom elektronskom novčanom sistemu plaćenom unaprijed, lice koje prima uplatu u zamjenu za vrijednost uključenu u sistem i koje je obavezno da plati ili nadoknadi transakcije ili balans koji mu je prezentiran.	EM-Sec EM-CPSS
issuer izdavalac	Lice koje je zaduženo za vrijednosni papir ili neki drugi finansijski instrument. Npr. pravno lice ili vlada koja je ovlaštena da izdaje ili prodaje vrijednosni papir, ili banka koja odobrava akreditiv. Termin izdavalac nekad se odnosi na finansijsku instituciju koja daje kreditne ili dugovne kartice (debit cards).	Blue Book
issuing agent zastupnik izdavalac	Institucija koja radi u ime izdavaoca vrijednosnog papira na distribuciji vrijednosnih papira i realizaciji dobitaka od toga u korist izdavaoca.	SDF
issuing institution	Institucija koja prima finansijska sredstva u zamjenu za vrijednost dogovorenu u sistemu i, u principu, obavezna je da plati ili nadoknadi klijentove transakcije i neiskorištena finansijska sredstva koja su joj prezentovana. To je obično institucija koja je angažovana na tom poslu.	EM-ECB
key ključ	Jedinstvena serija brojeva korištena u kombinaciji sa kriptografskim algoritmom.	EM-Sec
key length broj «bita»	Broj «bita» koji obuhvata šifrovani ključ.	EM-Sec
key management upravljanje ključem	Model i dizajn životnog ciklusa ključa i odnos između ključeva koji se koriste u kompjuterskom sistemu za kriptografske svrhe. Pored toga, kad se radi o sistemu koji je u radu, ovaj termin se odnosi na procese pomoću kojih se kriptografski ključevi korišteni u kompjuterskom sistemu stvaraju, pohranjuju i ažuriraju.	EM-Sec
large-value funds transfer system sistem transfera finansijskih sredstava velikih vrijednosti	Sistem transfera finansijskih sredstava po kojem se transfer finansijskih sredstava velike vrijednosti i velikog prioriteta vrši među učesnicima u sistemu za njih same ili u ime njihovih klijenata. Mada, po pravilu, minimalna vrijednost nije određena za plaćanje koja vrše, prosječan obim plaćanja koji prolazi kroz takve sisteme je obično relativno visok. Transferi finansijskih sredstava velikih vrijednosti često su poznati pod nazivom sistemi transfera finansijskih sredstava na veliko.	EM-CPSS Blue Book
large-value payments plaćanje velikih vrijednosti	Plaćanje, naročito velikih iznosa koja se obično izmjenjuju između banaka ili između učesnika na finansijskom tržištu i obično zahtijevaju hitna i blagovremena poravnanja.	EM-CPSS Blue Book
L/C akreditiv	Vidi: letter of credit.	

legal ownership pravo vlasništva utemeljeno na zakonu	Priznavanje zakonskog prava na vlasništvo vrijednosnog papira ili finansijskog instrumenta. To je obično predstavljeno kao «pravo utemeljeno na zakonu» (legal title) i ponekad se razlikuje od beneficijalnog vlasništva/interesa. Vidi: beneficial ownership/ interest, legal title.	SLT SDF
legal risk zakonski rizik	Rizik od gubitka zbog neočekivanih primjena zakona ili propisa ili zbog toga što ugovor ne može stupiti na snagu.	x-border ETDC OTC SDF SLT
legal risk zakonski rizik	Rizik da će jedna strana pretrpiti gubitak zbog toga što zakoni ili propisi ne podržavaju pravila sistema poravnanja vrijednosnih papira, izvršenje odgovarajućih dogovora o poravnanju, ili prava na svojinu i druge interese koji su sadržani u sistemu poravnanja. Zakonski rizik se, također, javlja ukoliko primjena zakona i pravila nije jasna.	SSS
legal title pravo utemeljeno na zakonu	Pravo priznato ili primjenljivo po zakonu ili ono koje je kompletno i savršeno u pogledu očiglednog prava na vlasništvo i imovinu, a što ne mora sadržavati beneficijalnu korist.	SLT
letter of credit akreditiv	Obećanje od strane banke ili drugog izdavatelja trećoj strani da će izvršiti plaćanja u ime klijenta u skladu sa specifičnim uslovima. Cesto se koristi da se učine finansijska sredstva dostupnim u stranim zemljama.	Red Book Blue Book
limit akreditiv	Vidi: credit limit	Core Principles
limited-purpose prepaid card unaprijed plaćena kartica za ograničene svrhe	Unaprijed plaćena kartica koja može biti korištena za ograničen broj tačno određenih namjena. Njena upotreba često je ograničena na određeni broj tačno određenih prodajnih mjesta na određenoj lokaciji (npr. zgrada, udruženje i univerzitet). U slučaju unaprijed plaćenih kartica sa jednom namjenom, izdavalac kartice i davalac usluge može biti isti (npr. kartice korištene za javne telefone). Vidi: prepaid card.	Blue Book EM-CPSS
liquidity risk rizik likvidnosti	Rizik da ugovorna strana (ili učesnik u sistemu poravnanja) neće poravnati obavezu u punoj vrijednosti u vrijeme dospjeća. Rizik likvidnosti ne uključuje činjenicu da je ugovorna strana ili učesnik nesolventan, pošto oni mogu biti u stanju da poravnaju tražene dugovne obaveze u nekom neodređenom periodu, kasnije.	Red Book Blue Book
load prenos	Radnja transfera elektronskog balansa od pošiljaoca do uređaja korisnika.	EM-Sec
loading operator	Uređaj odgovoran da obezbijedi tehničku infrastrukturu za prenos transakcije.	EM-ECB
local agent lokalni depozitar	Depozitar koji obezbjeđuje usluge čuvanja vrijednosnih papira kojim se trguje i koji se poravnavaju u zemlji u kojoj je depozitar smješten da trguje sa ugovornim stranama i vrši poravnanja posrednika lociranih u	x-border SDF

drugim zemljama (non-residents).

local custodian lokalni depozitar	Depozitar koji obezbjeđuje usluge čuvanja vrijednosnih papira kojim se trguje i koji se poravnavaju u zemlji u kojoj je depozitar lociran. Vidi: global custodian.	SDF
long-form confirmation	Potvrda koja uključuje glavne zakonske odredbe iz osnovnog ugovora. U slučaju kada glavni ugovor nije izvršen između ugovornih strana, nekad se koristi potvrđivanje koje uključuje, pozivajući se na glavni ugovor, svoje standardne uslove.	OTC
long position veća pozicija	Uslov po kojem kupac ili vlasnik vrijednosnih papira posjeduje više vrijednosnih papira nego što je dogovoreno da se isporuči. Vidi: short sale.	SLT
loss-sharing agreement ugovor o zajedničkom snošenju gubitka	Ugovor među učesnicima u klirinškom sistemu ili sistemu poravnanja koji se odnosi na podjelu gubitaka koji su se pojavili zbog neispunjavanja ugovornih obaveza učesnika u sistemu ili samog sistema.	SDF <i>DVP</i>
loss-sharing pools fond za podjelu gubitaka	Gotovina, vrijednosni papiri ili druga dobra koja je učesnik unaprijed obezbijedio i koji sadrže sistem osiguranja da se obaveze koje proističu iz ugovora o podjeli gubitka mogu zadovoljiti.	SDF
loss-sharing rule ugovor o podjeli gubitaka	Ugovor između učesnika u sistemu transfera ili aranžmanima klirinške kuće koji se odnosi na podjelu gubitaka koji nastaju kad jedan ili više učesnika ne ispune svoje obaveze: dogovor propisuje kako će se gubitak podijeliti među uključenim stranama u slučaju da se ugovor aktivira. Koristi se i naziv loss sharing agreement (ugovor o podjeli gubitaka).	Red Book Blue Book
MAC	Šifra za ovjeru poruke	EM-Sec
magnetic ink character recognition čitanje karaktera (znakova) pomoću mašine za elektronsku obradu	Tehnika koja koristi karaktere koje mašina prepoznaje (MICR), pomoću koje se dokumenti (čekovi, kreditni transferi, direktno zaduženje) mogu čitati pomoću mašine za elektronsku obradu. Vidi: optical character recognition.	Red Book Blue Book
manufactured payment plaćanje u ekvivalentu	Ekvivalentno plaćanje koje vrši zajmoprimac vrijednosnih papira zajmodavcu umjesto aktuelnih dividendi ili drugog prihoda zarađenog na vrijednosnim papirima (neto od bilo koje primjenljive takse) koji bi zajmodavac primio da nije posudio vrijednosne papire.	SLT
margin margina	Ovaj termin ima najmanje dva značenja. Na tržištu terminskih ugovora, margina je dobronamjeran depozit (novca, vrijednosnih papira ili drugih finansijskih instrumenata) koji treba da osigura izvršenje (performance) po zahtjevima klirinškog sistema terminskih ugovora. Na tržištu dionica margina je suma novca koju polaže klijent kada posuđuje novac od (brokera) posrednika da kupi dionice. Novac položen kod (brokera) posrednika je razlika između kupovne vrijednosti dionica i kolateralne vrijednosti dionica. Vidi: haircut.	Red Book Blue Book <i>DVP</i>
margin	Općenito, ovaj termin se koristi za kolateral korišten da se obezbijedi	SSS

margin	obaveza, ili realizovana ili potencijalna.	
margin call poziv za dodatna sredstva na ime kolaterala	Zahtjev za dodatna finansijska sredstva ili kolateral, nakon transakcije vrijednosnih papira koji su u funkciji posudbe, ako tržišna vrijednost osnovnog kolaterala padne ispod određenog nivoa, ovisno o posuđenim sredstvima. Slično tome, ako vrijednost osnovnih kolateralnih sredstava, nakon njihove realizacije, nadmaši dogovorenu marginu, može se tražiti povrat kolaterala.	SLT
market risk tržišni rizik	Rizik od gubitaka na pozicijama nastaje zbog kretanja tržišnih cijena.	ETDC
market value tržišna vrijednost	Trošak koji bi mogao nastati ili dobit koja bi se mogla ostvariti ako bi se zaostali ugovor tretirao po tekućim tržišnim cijenama. Koristi se i termin: replacement value.	OTC
marking to market	Praksa revalorizacije vrijednosnih papira i finansijskih instrumenata koristeći tekuće tržišne cijene. U nekim slučajevima, neizvršenja ugovora o kupovini ili prodaji vrijednosnih papira markiraju se na tržištu, a od odgovorne strane sa još nerealizovanim gubitkom po osnovu ugovora zahtjeva se da drugoj ugovornoj strani prebaci finansijska sredstva ili vrijednosne papire u vrijednosti gubitka.	DVP Red Book Blue Book SLT SDF
marking to market	Revalorizacija otvorenih pozicija kod finansijskih instrumenata po tekućim tržišnim cijenama i kalkulacija dobiti i gubitaka koji su nastali od posljednjeg vrednovanja. Vidi: futures-style margining, options-style margining, variation margin.	ETDC OTC
mask maska (zaštita)	«Hardware» specifikacija koja određuje fizičke i funkcionalne osobine IC «chip»-a.	EM-Sec
master agreement glavni ugovor	Ugovor koji daje standardne termine i uslove primjenjive za sve ili određene podgrupe transakcija u koji ugovorne strane mogu ući povremeno, uključujući i termine i uslove poravnanja u slučaju zatvaranja transakcija u cilju sprečavanja gubitka.	OTC
master key	Kriptografski ključ; često se koristi da proizvede druge kriptografske ključeve.	EM-Sec
master master agreement	«Kišobran» ugovor koji predviđa poravnanje u slučaju zatvaranja transakcija koje su regulisane raznim glavnim ugovorima (master agreements). Npr. tamo gdje strane koriste odvojene glavne ugovore da pokriju razne tipove OTC derivatnih transakcija, strane mogu ući u glavni ugovor u cilju smanjenja kreditnog rizika.	OTC
matched book sравnjenje stanja na računu	Portfolio potraživanja i portfolio obaveza koji imaju isto vrijeme dospjeća. Ovaj termin se najčešće odnosi na instrumente tržišta novca i na obaveze na tržištu novca. U vezi sa vrijednosnim papirima uključuje posudbu vrijednosnih papira i ponovno davanje na posudbu istih vrijednosnih papira u ekvivalentnom periodu u svrhu uzimanja i davanja na posudbu po fiksnoj kamatnoj stopi. Nasuprot ovome, neusklađena knjiga se odnosi na uzimanje i davanje na posudbu istog vrijednosnog papira sa različitim dospjećem kamatne stope u kratkoročnom ili dugoročnom periodu.	SLT

matching usaglašavanje	Proces upoređivanja detalja trgovine ili poravnanja koji vrše ugovorne strane da bi se složile sa uslovima transakcija. Koristi se i termin: comparison checking (provjera putem upoređivanja).	SLT
memory card	Kartica integriranog kola (IC) koja može samo da pohranjuje informacije.	SLT
MICR	Vidi: magnetic ink character recognition.	EM-Sec
Minimum standards of the lamfalussy report (Lamfalussy standards)	Šest minimalnih standarda za dizajn i operacije vezane za ime poravnanja i sisteme u raznim vrstama valute, sa inostranstvom. 1. Sistemi poravnanja trebalo bi da imaju čvrstu zakonsku osnovu baziranu na sudskoj nadležnosti. 2. Učesnici u shemama poravnanja trebalo bi da razumiju kakav je uticaj pojedine sheme na svaki finansijski rizik prouzrokovan procesom poravnanja. 3. Mutlilateralni sistemi poravnanja trebalo bi da imaju jasno definisane procedure za upravljanje kreditnim rizikom i rizicima likvidnosti što određuje odgovarajuće odgovornosti od strane onog ko obezbjeđuje poravnanje i od strane učesnika. Ove procedure treba, također, da osiguraju da sve strane imaju i podsticaj i sposobnosti da upravljaju i kontrolišu rizik koji snose i da su limiti stavljeni na maksimalni nivo kreditnog rizika koji može proizvesti svaki učesnik. 4. Multilateralni sistemi poravnanja bi trebalo, u najmanju ruku, biti sposobni da osiguraju izvršenje dnevnog poravnanja na vrijeme u slučaju nemogućnosti da izvrše poravnanje sa učesnikom sa najvećom pojedinačnom neto debit pozicijom. 5. Multilateralni sistemi poravnanja bi trebalo da imaju cilj i javno date kriterije za pravedan i otvoren pristup. 6. Sve sheme poravnanja bi trebalo da obezbijede operacionu pouzdanost tehničkih sistema i raspoloživost pomoćnih sredstava, što bi omogućilo da se zadovolje zahtjevi dnevne obrade.	Blue Book
monetary aggregate	Složena monetarna varijabla korištena kao mjera novčane mase (po nekim tumačenjima to je posredni cilj monetarne politike ili indikator monetarnih uslova) koja obuhvata promjenljivi niz likvidnih sredstava, što ovisi od same definicije. Monetarni agregati mogu biti agregati u užem i širem smislu. Agregat M1 definisan je kao agregat u užem smislu i uključuje novac i depozite po viđenju.	EM-CPSS
money laundering pranje novca	Pokušaj da se sakrije ili prikrije vlasništvo ili izvor dobiti od kriminalnih aktivnosti i da se integrira u legitimne finansijske sisteme na takav način da se ne razlikuju od dobara stečenih legitimnim putem. Ovo obično uključuje konverziju dobiti bazirane na gotovini u novac smješten na bankovni račun.	EM-CPSS EM-ECB
money order platni nalog	Instrument korišten za doznaku novca imenovanom primaocu (obično ga koriste osobe koje nemaju čekovni račun u finansijskoj ustanovi) da plati račune ili da izvrši transfer novca drugoj osobi ili kompaniji. U vezi sa platnim nalogom postoje tri strane: remitent (pošiljalac), primalac i posrednik (obično finansijska ustanova ili pošta). Primalac može ili unovčiti svoj platni nalog ili ga ostaviti na računu.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
multifunctional cards višenamjenska kartica	Pored funkcije očuvanja pohranjene vrijednosti, ova kartica može da uključi i druge platne olakšice kao što su funkcija debitne ili kreditne kartice ili olakšice neplaćanja.	EM-ECB

multilateral credit limit multilateralni kreditni limit	Vidi: credit limit.	Core Principles
multilateral net settlement position multilateralna pozicija neto poravnanja	Zbir vrijednosti svih transfera koje je učesnik u sistemu neto poravnanja primio u toku izvjesnog vremenskog perioda, minus vrijednost transfera koje je izvršio učesnik prema drugim učesnicima. Ako je zbir pozitivan, učesnik je u multilateralnoj neto kreditnoj poziciji, ako je zbir negativan, učesnik je u multilateralnoj neto debitnoj poziciji.	Red Book Blue Book
multilateral net settlement system sistemi multilateralnog neto poravnanja	Sistem poravnanja u kojem svaki učesnik poravnanja podmiruje (obično putem pojedinačnog plaćanja ili primanja) poziciju multilateralnog neto poravnanja, što je rezultat izvršenog i primljenog transfera putem tog sistema na njegov vlastiti račun i u ime njegovih klijenata ili učesnika koji nisu uključeni u poravnanje za koje sistem radi. Vidi: direct participant, multilateral net settlement position, multilateral netting, settling participant/member.	Red Book Blue Book
multilateral netting multilateralno poravnanje	Dogovor između tri ili više strana da poravnaju svoje obaveze. Obaveze pokrivene tim dogovorom mogu proisticati iz finansijskih ugovora, iz transfera ili i jednih i drugih. Multilateralno poravnanje platnih obaveza obično se vrši u kontekstu sistema multilateralnog neto poravnanja. Vidi: bilateral netting, multilateral net settlement position, multilateral net settlement system.	Red Book Blue Book
multilateral netting multilaterano poravnanje	Poravnanje na multilateralnoj osnovi vrši se na aritmetički način, sumiranjem bilateralnih neto pozicija svakog učesnika sa drugim učesnicima da se dođe do multilateralne neto pozicije. Takvo poravnanje vrši se preko centralnog procesora (npr. klirinška kuća) koji po zakonu može da predstavlja kupca u odnosu na prodavača i prodavača u odnosu na kupca. Multilateralna neto pozicija predstavlja bilateralnu neto poziciju između svakog učesnika i centralnog procesora. Vidi: netting.	OTC
multiple issuer scheme shema sa više izdavalaca	Shema po kojoj više institucija (ne samo jedna) djeluju kao izdavaoci.	EM-ECB
multipurpose prepaid card unaprijed plaćena kartica sa višestrukom namjenom	Unaprijed plaćena kartica koja može biti korištena na više mjesta koja nude razne vrste usluga i ima potencijalnu mogućnost korištenja na nacionalnom i internacionalnom nivou, ali nekad može biti ograničena na određeno područje. Vidi: electronic purse, prepaid card.	Blue Book EM-ECB
multipurpose prepaid card scheme shema unaprijed plaćene kartice sa višestrukom namjenom	Shema u koju su uključene najmanje tri strane: izdavalac, vlasnik kartice i akceptant kartice (gdje jedan akceptant već postoji, moguće je da se drugi akceptanti, određeni prema zakonu, pridruže ovoj shemi).	EM-ECB
mutual offset system uzajamni sistem poravnanja	Veza između klirinških kuća prema kojoj pozicije otvorene na jednoj berzi mogu biti prebačene na klirinšku kuću druge berze i obrnuto. Također, pozicije ne moraju biti prebačene.	ETDC
net credit (or debit) position neto kreditna ili debitna (dugovna) pozicija	Neto kreditna ili debitna pozicija jednog učesnika u sistemu poravnanja je zbir vrijednosti svih transfera koje je primio do određenog vremena minus vrijednost transfera koje je poslao. Ako je razlika pozitivna učesnik je u neto kreditnoj poziciji, ako je razlika	DVP Red Book Blue Book SDF

	negativna, učesnik je u neto debitnoj poziciji. Neto kreditna ili debitna pozicija u vrijeme poravnanja zove se pozicija neto poravnanja. Ove neto pozicije mogu se računati na bilateralnoj ili multilateralnoj osnovi.	
net debit cap	Vidi: caps, net credit (or debit) position.	Red Book Blue Book
net margining određivanje neto margine	Sistem određivanja margine po kojem se od člana kliringa zahtijeva da položi kod klirinške kuće dovoljan iznos početne margine da pokrije neto pozicije svojih klijenata. Klijenti su, međutim, obično obavezni da ulože kod člana kliringa početnu marginu da pokriju svoje vlastite pozicije: Vidi: gross margining.	ETDC
net settlement neto poravnanje	Poravnanje izvjesnog broja obaveza ili transfera među ugovornim stranama na neto bazi. Vidi: netting.	DVP Red Book Blue Book SDF
net settlement system sistem neto poravnanja	Sistem po kojem se nalozi za transfer poravnavaju na neto osnovi. U nekim sistemima pravi se razlika između tipova naloga za transfer i neki se poravnavaju, kao što su platni nalozi, na neto osnovi, a druge, kao što su nalozi transfera vrijednosnih papira po nalogu baze za davanje instrukcija.	x-border DVP
net settlement system sistem neto poravnanja	Sistem transfera finansijskih sredstava čije se operacije poravnanja izvršavaju na bilateralnoj ili multilateralnoj neto osnovi.	Blue Book Red Book
net settlement system sistem neto poravnanja	Sistem poravnanja po kojem se konačno poravnanje ili transfer instrukcija na neto osnovi vrši u jednom ili više odvojenih ranije određenih termina u toku dana obrade.	SSS
netting poravnanje	Dogovoreno poravnanje pozicija ili obaveza od strane partnera, koji su uključeni u posao, ili učesnika. Poravnanje smanjuje veliki broj individualnih pozicija ili obaveza na manji broj obaveza ili pozicija. Poravnanje se može pojaviti u više oblika koji mogu imati promjenljiv stepen zakonske primjene u slučaju neispunjenja obaveza jedne strane. Vidi: bilateral netting, multilateral netting, novation, position netting, substitution.	DVP Red Book Blue Book SDF
netting poravnanje	Dogovoreno poravnanje uzajamnih obaveza partnera ili učesnika u sistemu, uključujući poravnanje obaveza iz tog posla, npr. preko centralnog učesnika, kao i ugovore oko poravnanja vrijednosnih papira ili finansijskih naloga transfera na neto osnovi.	SSS
netting by novation poravnanje putem zamjene ugovora	Poravnanje putem zamjene ugovora predviđenih za individualne prethodno ugovorene obaveze (ugovori na berzi) da budu izmirene u vrijeme njihovog potvrđivanja i zamijenjene novim obavezama koje su dio jedinstvenog ugovora. Iznosi dospjeli kod izmirenih obaveza ugovora će biti dodati tekućem balansu, što će između sebe riješiti strane u svakoj valuti, za svaki budući datum valute.	Blue Book
network money novac preko mreže	Elektronski novac koji se prebacuje putem telekomunikacione mreže kao što je internet.	EM-ECB
nominee	Osoba ili tijelo imenovano od druge osobe da radi u njeno ime. Ovaj	DVP

osoba ili tijelo koja radi u ime osobe koja ju je imenovala	termin se obično koristi kod transakcije vrijednosnim papirima da se dobije registracija i zakonsko vlasništvo nad vrijednosnim papirom.	Red Book Blue Book SDF
non-bank financial institution	Finansijska ustanova koja nije banka po definiciji (tj. finansijske ustanova ali ne ono što je kreditna institucija u Evropi ili depozitar u UN).	EM-CPSS
non-cash clearing negotovinski kliring	Metod za kliring terminskih ugovora po kojem se pozicije periodično utvrđuju a obaveze koje iz toga proizilaze osiguravaju se kolateralom. Vidi: cash clearing.	ETDC
non-repudiability sposobnost da se spriječi repudijacija	Sposobnost da se spriječi odricanje ili repudijacija od strane pošiljaoca ili primaoca poruke o plaćanju.	Core Principles
note-based system sistem na bazi elektronskih zabilješki	Elektronski novčani sistem po kojem su elektronski fondovi predstavljeni podacima (elektronske zabilješke) koji se na poseban način identifikuju pomoću serijskog broja i povezani su sa fiksnom, nepromjenljivom nominalnom vrijednošću.	EM-Sec
novation zamjena ugovora	Zadovoljenje i izvršenje postojećih ugovornih obaveza njihovom zamjenom novim obavezama (čiji efekat je npr. da se zamijeni bruto platne obaveze sa neto platnim obavezama). Strane kod novih obaveza mogu biti iste kao one kod postojećih obaveza ili, u kontekstu nekih aranžmana pri klirinškim kućama može biti zamjena strana. Vidi: substitution.	Red Book Blue Book
obligation obaveza	Obaveza nametnuta ugovorom ili zakonom. Također, koristi da opiše vrijednosni papir ili neki drugi finansijski instrument kao što je obveznica ili zadužnica, što sadrži obavezu izdavaoca da plati vlasniku.	DVP Red Book Blue Book SDF Retail
OCR optičko prepoznavanje slova	Vidi: optical character recognition.	
off-balance sheet transactions transakcije izvan bilanse	Finansijske transakcije koje nisu date u završnom računu finansijske institucije koja njima upravlja. Kao primjer može poslužiti kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na terminskom tržištu.	EM-CPSS
offline	U kontekstu platnih sistema i sistema poravnanja termin može da se odnosi na slanje naloga za transfer od strane korisnika koristeći glas, pisane ili telefaksirane naloge koji moraju, shodno tome, biti ubačeni u sistem obrade prenosa. Ovaj termin može da se odnosi na pohranjivanje podataka pomoću prenosa na pomagala kao što su magnetna traka ili disk tako da korisnik možda neće imati direktni i trenutni pristup podacima. Vidi: online.	Red Book Blue Book Retail
offsetting poravnanje	Vidi: netting.	Core Principles
omnibus account zbirni račun	Jedan račun za pomiješana finansijska sredstva ili pozicije više strana. Član kliringa će često držati zbirni račun u klirinškoj kući za sve klijente člana kliringa. U ovom slučaju, član kliringa je odgovoran za	ETDC

	držanje podataka računa za individualne klijente.	
omnibus customer account zbirni račun klijenta	Račun na kojem se drže vrijednosni papiri koje posjeduje učesnik u ime svih (ili najmanje nekoliko) svojih klijenata.	SDF
one-way hash function jednosmjerna «hash» funkcija	Matematički algoritam (hash algorithm) primjenjen na poruku da se uspostavi broj koji je priključen na poruku i koristi se da potvrdi integritet prenesenih podataka. Rezultat aplikacije «hash» funkcije na poruku zove se «hash» vrijednost.	EM-Sec
onlend	Posuditi vrijednosni papir od jedne strane, a zatim isti vrijednosni papir posuditi drugoj strani.	SLT
online	U elektronskom novčanom sistemu pokazuje da je uspostavljena direktna konekcija sa centralizovanim kompjuterskim sistemom radi odobrenja ili osnovanosti prije nego što se izvrši transakcija.	EM-Sec
online	U kontekstu sistema plaćanja i poravnanja, ovaj termin može da se odnosi na slanje naloga transfera od strane korisnika, elektronskim putem preko kompjuter-kompjuter međudejstva ili preko elektronskih terminala koji su automatski ušli u sistem obrade transfera. Ovaj termin se može odnositi i na pohranjivanje podataka od strane sistema obrade transfera u kompjutersku datoteku, s tim da korisnik ima direktni pristup podacima (često u realnom vremenu) preko input/output uređaja kao što su terminali.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
opening (or front) leg početni dio	Prvi dio para transakcija kod istih vrijednosnih papira, tj. transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira, jedna za bliži datum valute, druga za datum valute u daljoj budućnosti. Vidi: closing or back leg	SLT
open market sales prodaja na otvorenom tržištu	Prodaja utrživih vrijednosnih papira koja se odvija na sekundarnim tržištima od strane centralnih banaka da bi se smanjio iznos bančinih rezervi (likvidnost) koje banke imaju.	EM-CPSS
open network otvorena mreža	Telekomunikacijska mreža na koju je pristup neograničen.	EM-Sec EM-ECB Retail
open offer netting otvorena ponuda prebijanja	Opisuje ugovorna sredstva kojima treća strana, klirinška kuća, postaje strana u transakciji dogovorenoj između dva odvojena pravna subjekta s ciljem da, ako su dogovorili uslove transakcije koji zadovoljavaju prethodno dogovorene uslove, treća strana se automatski i odmah uključi u tu transakciju. Stvaraju se dvije odvojene, jednake i unakrsne ugovorne obaveze između klirinške kuće i jedne ugovorne strane, između klirinške kuće i drugog subjekta. Ako se ispune prethodno dogovoreni uslovi, ni u jednoj fazi ne postoji direktna ugovorna obaveza između dva subjekta.	x-border Blue Book
open outcry trading trgovanje otvorenom aukcijom	Trgovanje koje se odvija unutar neke berze bez ikakvih elektronskih posredovanja. Vidi: screen-based trading.	ETDC
open transactions	Otvorene transakcije bez određenog datuma dospjeća sa mogućnošću	SLT

otvorene transakcije	prekida transakcije ili ponovnog određivanja njenih uslova ili dnevne zamjene za kolateral.	
operating system operativni sistem	Onaj dio softvera kompjuterskog sistema (uključujući čipove) koji je usko vezan za hardver na kojem se odvijaju i koji vrši osnovne input/output operacije, obračune upravlja memorijom itd.	EM-Sec
operational risk operativni rizik	Rizik da će nedostaci u informacionim sistemima ili internim kontrolama rezultirati u neočekivanim gubicima.	Red Book
operational risk operativni rizik	Rizik ljudske greške ili kvara neke komponente hardvera ili komunikacijskog sistema koja je ključna za poravnanje.	ETDC SLT
operational safe custody accounts operativni računi čuvanja	Računi vrijednosnih papira koje vodi centralna banka a na koje kreditne institucije mogu položiti vrijednosne papire za koje smatraju da su pogodni kao podrška poslovanju centralne banke. Vrijednosni papiri koji se drže na ovim računima konačno se deponuju kod CSD pod imenom nacionalne centralne banke (NCB), tako da prebacivanje na račun čuvanja rezultira transferom između bančinog računa i računa NCB kod CSD. Vrijednosni papiri deponovani kod NCB uglavnom se daju u zalog NCB kao kolateral (koji nosi kamatu) za overnight i (beskamatni) intradnevni lombardni zajam. Mogu se, također, koristiti za transakcije na otvorenom tržištu (repos) na osnovu generalnog ovlaštenja datog NCB za dobijanje vrijednosnih papira.	x-border Blue Book
optical character recognition optičko prepoznavanje karaktera	Tehnika koja koristi specijalno OCR mašinsko očitavanje karaktera, pomoću koje se dokumenti (npr.: čekovi, kreditni transferi, direktna zaduženja) očitavaju za elektronsku obradu. Vidi: magnetic inck character recognition.	Red Book x-border Blue Book
optimization routine rutina optimizacije	Rutinski procesi u platnom sistemu da bi se odredio redosljed prema kojem se primaju plaćanja radi poravnanja. Rutine optimiziranja se koriste za poboljšanje sistema likvidnosti i povećanje efikasnosti poravnanja. Vidi: queing, scheduling.	Core Principles
option contract ugovor o kupoprodaji dionica po određenoj cijeni	Ugovor koji kupcu daje pravo, ali ne i obavezu da kupi ili proda položena sredstva do (ili na) određenog datuma za određenu cijenu. Za ovo pravo kupac plaća određenu premiju.	OTC ETDC
options style margining uplata svote pokrića	Metod uplaćivanja svote pokriva derivativnih ugovora u kojima su označene pozicije za tržište, a tekuća izloženost riziku pokrivena je kolateralom. Kada je ugovor o kupoprodaji dionica pokriven korištenjem ovog sistema, kupac dionice plaća punu premiju u momentu kupovine i kolateralom osigurava tekuća izlaganja riziku ako do njega dođe. Vidi: futures-style margining.	ETDC
out-of-the-money bez novca	Termin koji se koristi da se opiše opcijski ugovor koji bi proizveo negativni priliv gotovine za imaoaca ako bi se sada primjenio.	OTC
overight money novac ostavljen preko noći	Zajam sa dospjećem od jednog radnog dana. Također nazvan novac dan za dan. (day to day money).	Red Book x-border Blue Book

oversight nadzor	Aktivnost javne politike uglavnom namijenjene za unapređenje sigurnosti i efikasnosti plaćanja i sistema poravnanja i vrijednosnih papira, a posebno da se smanji sistemski rizik.	SSS
oversight of payment system nadzor sistema plaćanja	Zadatak centralne banke je, prije svega, da promoviše glatko funkcionisanje platnih sistema i zaštiti finansijski sistem od mogućeg «domino efekta» do kojeg može doći kad jedan ili više učesnika u platnom sistemu zapadnu u kreditne probleme ili probleme likvidnosti. Nadzor platnih sistema usmjeren je više na dati sistem (npr. sistem transfera sredstava) nego na pojedinačne učesnike.	x-granica Blue Book
over the counter preko šaltera	Metod trgovanja koji ne uključuje berzu. Na tržištima «preko šaltera», učesnici trguju direktno jedan sa drugim, uobičajeno putem telefona ili kompjuterskog linka.	ETDC OTC SLT
paperless credit transfers transferi bez papira	Kreditni transferi koji ne uključuju razmjenu papirnih dokumenata između banaka. Na ostale kreditne transfere poziva se kao da su bazirani na papirima.	Red Book x-border Blue Book Retail
participant/member učesnik/član	Strana koja učestvuje u sistemu transfera. Ovaj generički termin odnosi se na instituciju koja je identifikovana sistemom transfera (npr. po bančinom identifikacionom broju) i omogućava slanje naloga za plaćanje direktno na sistem ili koji je direktno vezan pravilima kojima se reguliše sistem transfera. Vidi: direktni učesnik/član, indirektni učesnik/član.	Red Book x-border Blue Book SDF
paying agent agent plaćanja	Institucija koja djeluje u ime izdavaoca, vrši plaćanje imaocima vrijednosnih papira (npr. plaćanje kamata ili glavnice)	SDF
payment plaćanje	Trasatov transfer monetarnog potraživanja na strani koja je prihvatljiva za trasanta. Karakteristično potraživanje dobija oblik novčanica ili saldo depozita kod finansijske institucije ili centralne banke.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB
payment card company kartična kompanija	Kompanija koja posjeduje zaštitne znakove kartica (kreditnih, debitnih ili prepaid kartica, a može također osigurati niz marketinških ili drugih usluga institucijama koje izdaju kartice.	EM-ECB
payment instrument instrument plaćanja	Svaki instrument koji omogućava imaocu/korisniku da transferiše sredstva.	EM-ECB
payment lag razmak plaćanja	Vremenski razmak između iniciranja naloga za plaćanje i njegovog konačnog poravnanja.	Red Book x-border Blue Book
payment message poruke/instrukcija plaćanje	Nalog ili poruka za transfer sredstava (u obliku monetarnog potraživanja od neke ugovorne strane) po nalogu korisnika. Nalog se može odnositi ili na potražni transfer ili na dugovni transfer. Vidi: credit transfer, debit transfer system.	Core Principle
payment nettinga prebijanje plaćanja	Prebijanje plaćanja dospjelih na isti datum i u istoj valuti	OTC
payment order	Nalog ili poruka kojom se traži transfer sredstava (u formi novčanog	Red Book

nalog za plaćanje	potraživanja) po nalogu trasanta (primaoca iznosa). Nalog se može odnositi bilo na potražni bilo na dugovni transfer. Također se naziva instrukcija za plaćanje.	Blue Book Retail
payment system platni sistem	Platni sistem se sastoji od seta instrumenata, bankarskih procedura i sistema međubankarskog transfera sredstava koji osiguravaju cirkulaciju novca.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
payment versus payment plaćanje protiv plaćanja	Mehanizam u sistemu deviznog poravnanja koji osigurava da dođe do konačnog transfera jedne valute, ako, i samo ako, se desi konačni transfer druge valute ili valuta.	Blue Book
PCMCIA card PCMCIA kartica	Interface adapter za kontrolu medija za personalni kompjuter, uređaj koji se pričvrsti na kompjuter sa vanjske strane, a može vršiti različite funkcije kao što je pohranjivanje memorije i komunikacijski modem. PCMCIA kartica može biti dizajnirana tako da osigurava izvjestan nivo otpornosti na neovlašteno vršenje promjena.	EM-Sec
personal identification number lični identifikacijski broj	Numerički kod koji imalac kartice treba naznačiti radi verifikacije identiteta. Kod elektronskih transakcija, to se smatra ekvivalentom za potpis.	Red Book Blue Book Retail
personalisation personalizacija	Faza procesa izrade IC kartice tokom koje se informacije o komitentu unose na karticu.	EM-Sec
PIN	Vidi: personal identification number	
plaintext običan tekst	Podaci koji nisu šifrirani i stoga se mogu pročitati.	EM-Sec
Plain vanilla transactions obična vanilija transakcija	Najčešći i općenito najjednostavniji tip derivativnih transakcija. Obična vanilija je relativan koncept, i ne postoji precizna lista običnih vanilija transakcija. Transakcije koje imaju neuobičajene ili manje uobičajene karakteristike često se nazivaju egzotičnim ili strukturnim.	OTC
Pledge zalog	Davanje imovine koju posjeduje jedna strana (dužnik/zalagač) za osiguranje izvršenja obaveze prema drugoj (osiguranoj strani). Zalog proizvodi sigurnosnu kamatu (pravo zadržavanja – retencije) na tako predatu imovinu. Vidi isto tako: security interest (založna kamata).	OTC SLT
point of sale tačka prodaje	Ovaj termin se odnosi na korištenje platežnih kartica na maloprodajnoj lokaciji (tačka prodaje). Informacija o plaćanju prima se ili vaučerom ili elektronskim terminalima koji su u nekim slučajevima dizajnirani da prenose ove informacije. Tamo gdje je to slučaj, aranžman se naziva «elektronski transfer sredstava na tački prodaje».	Red Book Blue Book Retail (EFTPOS).
POS	Vidi: point of sale	
position limit limit pozicije	Ograničenje na broj ugovora ili dionice otvorene kamate na dioničke ugovore koje pojedinačni subjekti mogu imati.	ETDC

position netting prebijanje pozicije	Poravnanje instrukcija u odnosu na obaveze između dvije ili više strana koje niti ispunjavaju niti izmiruju one prvobitne pojedinačne obaveze. Isto tako, ono se pominje kao poravnanje plaćanja kada se radi o instrukcijama za plaćanje i savjetodavno poravnanje.	DVP Red Book Blue Book SDF
potential future potencijalno buduće izlaganje	Dodatno izlaganje koje bi ugovorna strana mogla preuzeti u toku trajanja ugovora ili seta ugovora iznad cijene tekućeg ponovnog plasmana ugovora ili seta ugovora. Vidi: current exposure.	OTC
prefunding finansiranje unaprijed	Zahtjev da sredstva budu raspoloživa na računima kod institucije za poravnanje prije nego institucije koriste te račune da bi izmirile svoje obaveze poravnanja.	Core Principles
pre-matching process proces prethodnog sparivanja	Proces poređenja informacije o trgovini ili poravnanju između ugovornih strana koji se dešava prije drugih procedura slaganja i poređenja. Općenito, prethodno slaganje ne obavezuje ugovorne strane kao slaganje.	SDF
prepaid card unaprijed plaćena kartica	Kartica na kojoj je pohranjena vrijednost, za koju je imalac platio izdavaocu unaprijed. Vidi također, electronic purse, limited-purpose prepaid card, multipurpose prepaid card stored value card (elektronska torbica, unaprijed plaćena kartica sa ograničenom svrhom, višenamjenska unaprijed plaćena kartica, kartica sa pohranjenom vrijednošću).	EM-CPSS
prepaid card acceptor akceptant unaprijed plaćene kartice	Strana koja se slaže da isporuči robu ili usluge za plaćanje izvršeno sa unaprijed plaćenom karticom (prepaid card).	EM-ECB
prepaid cardholder imalac unaprijed plaćene kartice	Komitent koji se dovodi u vezu sa identifikacijom imaoца prepaid kartice na kartici ili komitentom koji posjeduje karticu u slučaju anonimnog kartičnog proizvoda koji se ne odnosi ni na koji račun.	EM-ECB
pre-settlement risk (replacement cost risk) rizik predporavnanja (troškovni rizik ponovnog plasiranja)	Rizik da ugovorna strana u preostaloj i neizvršenoj transakciji koja će se završiti na neki budući datum propusti da djeluje po ugovoru ili sporazumu tokom trajanja transakcije. Rezultirajuće izlaganje riziku je cijena zamjene originalne transakcije po tekućoj tržišnoj cijeni, a isto tako poznata kao trošak rizika zamjene. Vidi isto tako: credit risk exposure (kreditni rizik/izlaganje).	OTC SSS
prime brokerage primarno posredništvo (brokerage)	Odredba firmi (npr. velike kuće vrijednosnih papira o kreditu, kliringu, pozajmljivanju vrijednosnih papira i drugim uslugama, klijentima (hedgefunds/zaštita od gubitka sredstva).	SLT
principal (principal)	Stranka u transakciji koja djeluje u svoje vlastito ime. Djelujući kao principal. Firma kupuje/prodaje (ili daje/uzima na zajam) sa svog vlastitog računa za poziciju i rizik za koje očekuje da će napraviti profit. Institucija zajmodavac, a koja nudi komitentove vrijednosne papire na bazi neotkrivanja, može se također smatrati kao institucija koja djeluje kao principal.	SLT
principal risk rizik principala	Rizik da prodavac obveznice isporučuje obveznicu, a ne primi plaćanje, ili da kupac obveznice plati, a ne primi isporuku. U ovom	DVP SLT

	slučaju, puna vrijednost glavnice x-granica vrijednosnih papira ili transferisanih sredstava je rizična.	ETDC SDF
principal risk rizik glavnice	Kreditni rizik da će strana izgubiti puni iznos koji je uključen u transakciju. U procesu poravnanja, ovaj termin je tipično povezan sa transakcijom „zamjena za vrijednost” kad nema razmaka između končanog poravnanja različitih dijelova transakcije (tj. odsustvo isporuke prema plaćanju). Rizik principala koji proizilazi iz poravnanja devizne transakcije ponekad se naziva rizik <i>kros-valutnog</i> poravnanja ili Herstatt rizik. Vidi također: credit risk (kreditni rizik/izlaganje).	Red Book Blue Book
principal-to-principal relationship odnos principala prema principalu	Ugovorni odnos u kojem obje strane djeluju u svoje vlastito ime i odgovorne su za izvršenje svake ugovorne obaveze.	ETDC
privacy privatnost	U kontekstu platnog sistema, činjenica da se nijedna informacija koja bi omogućila određivanje ponašanja ne može prikupiti bez pristanka osobe na koju se ona odnosi.	EM-Sec EM-ECB
property interest kamata na imovinu	Generički termin koji se odnosi na ekskluzivno pravo ili interes na posjedovanje, uživanje i raspolaganje određenom imovinom.	SLT
proprietary account vlasnički račun	Račun na kojem učesnik drži samo one vrijednosne papire koje drži u svoje vlastito ime (nasuprot onim vrijednosnim papirima koje drži u ime svog komitenta). Vidi također: omnibus customer account, segregation. (omnibus račun komitenta, odvajanje).	SDF
proprietary vlasničke pozicije	Pozicije koje imaju učesnici u svoje vlastito ime (nasuprot pozicijama koje se drže za klijente).	ETDC position
proprietary trading vlasništvo (trgovanje)	Trgovanje vrijednosnim papirima ili derivatima za račun same firme radije nego u ime klijenata.	
protocol protokol	Procedure za međurazmjenu elektronskih poruka između uređaja komunikacije	EM-Sec
provider	Operator koji uspostavlja uslove hardvera i softvera za vođenje transakcija sa elektronskim novcem, a da nužno nije izdavalac elektronskih novčanih jedinica.	EM-ECB
provisional transfer privremeni transfer	Uslovni transfer u kojem jedna ili više strana zadržava pravo po zakonu ili sporazumu da poništi transfer.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
public disclosure javno otkrivanje	Učiniti da informacija bude javno dostupna, na primjer stavljanjem na internet stranicu ili pravljenjem kopija dostupnih javnosti.	Core Principles
public key cryptography javna test kriptografija	Vidi: asimetrična kriptografija	EM-Sec

PVP	Vidi: plaćanje nasuprot plaćanja	
queuing	Aranažman upravljanja rizikom kojim naloge za transfer zadržava začetnik/isporučilac ili sistem dok ne bude dovoljno pokriva na raspolaganju na klirinškom računu začetnika/isporučiocia naloga ili ispod limita određenih prema platiocu; u nekim slučajevima, pokriće može uključivati nekorištene kreditne linije ili raspoloživi kolateral. Vidi: također caps.	Red Book Blue Book
RAM	Memorija pristupa – nasumice: područje čipa promjenjive memorije koji se koristi za obračune i može pohraniti podatke samo kada postoji napajanje električnom energijom.	EM-SEC
real-time realno vrijeme	Obrada instrukcija na individualnoj osnovi onda kad su primljeni a ne nekad kasnije.	DVP
real-time gross settlement bruto poravnanje u realnom vremenu	Kontinuirano (stvarno vrijeme) poravnanje transfera sredstava ili vrijednosnih papira pojedinačno, nalog po nalog (bez umrežavanja).	ETDC SLT
real-time risk management upravljanje rizikom u realnom vremenu	Proces koji dozvoljava rizik koji ide sa plaćanjima između učesnika u platnom sistemu kojim treba upravljati odmah i kontinuirano.	Core Principles
real-time transmission processing or settlement prenošenje, obrada ili poravnanje u realnom vremenu	Slanje, obrada ili poravnanje sredstava ili instrukcija o transferu vrijednosnih papira na pojedinačnoj osnovici u vrijeme kada je iniciran.	Red Book Blue Book
rebate popust	Kamatna stopa koju davalac vrijednosnih papira na zajam plaća zajmoprimcu na gotovinski kolateral. Ovo će, normalno, biti ispod stope da bi održavala naknadu za posudbu.	SLT
recall opoziv	Zahtjev zajmodavca vrijednosnih papira za povrat vrijednosnih papira od zajmoprimaoca kojem su dati na zajam na bazi otvorene transakcije.	SLT
receiver finality primaočeva konačnost	Prije analitički termin nego operativni ili pravni da bi se opisala tačka kada nastaje bezuslovna obaveza učesnika u sistemu transfera da učini sredstva raspoloživim komitentu, korisniku na datum valute. Vidi: final settlement	Red Book Blue Book
remote access to a CSD daljinski pristup CSD-u	Mogućnost da sistem poravnanja vrijednosnih papira (SSS) u jednoj državi «domovini» postane direktnim učesnikom u CSD-u uspostavljenom u drugoj državi («država domaćin») i da u tu svrhu ima račun vrijednosnih papira na svoje ime kod CSD u državi domaćinu. Vidi također: security system settlement - sistem poravnanja vrijednosnih papira.	Blue Book
remote access to IFTS daljinski pristupi IFTS-u	Mogućnost da kreditna institucija osnovana u jednoj državi («domaća država») postane direktnim učesnikom u međubankarskom sistemu transfera sredstava (IFTS) osnovanom u drugoj državi («država domaćin»), i da ima, za tu svrhu, račun poravnanja na svoje vlastito ime kod centralne banke u državi domaćinu, ako je potrebno, bez	Blue Book

	osnivanja filijale u državi domaćinu.	
remote participant učesnik sa daljine	Učesnik u sistemu transfera koji niti ima svoje glavno sjedište niti ikakvu filijalu lociranu u državi u kojoj je baziran sistem transfera.	Red Book Blue Book
remote payment plaćanje sa daljine	Plaćanje koje se vrši putem slanja naloga za plaćanje ili instrukcija za plaćanje (npr. poštom). Nasuprot plaćanju licem u lice.	Red Book Blue Book EM-ECB <i>Retail</i>
replacement cost risk rizik troška zamjene	Rizik koji ugovorna strana u transakciji koja je preostala da se izvrši na neki budući datum propusti da izvrši na datum poravnjanja. Ovaj propust može ostaviti solventnu stranu sa neobezbjeđenom (unhedged) pozicijom ili otvorenom tržišnom pozicijom ili osporiti solventnoj strani nerealizovani dobitak na poziciji. Izlaganje riziku koje nastaje kao rezultat toga je trošak zamjene po tekućim tržišnim cijenama, prvobitne transakcije. Također se naziva tržišni rizik, rizik cijene. Vidi: credit risk/exposure.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF ETDC
repo repo	Vidi: repurchase agreement	
repo rate repo stopa	Povrat zarađen na repo transakciji izražen kao kamatna stopa na gotovinsku stranu transakcije.	SLT
repricing/revaluation ponovno određivanje cijene/revalorizacija	Cin obilježavanja cijene na tržištu.	SLT
reputation nepriznavanje	Poricanje jedne strane u transakciji da učestvuje u svim ili dijelu te transakcije ili spajanje komunikacije.	EM-Sec
repurchase agreement sporazum o ponovnoj kupovini	Ugovor da se prodaju ili naknadno ponovo kupe vrijednosni papiri na određeni datum i po određenoj cijeni. Također poznato kao RP SLT ili sporazum o ponovnoj kupovini.	x-border <i>SLT</i>
reservable deposits rezervisani depoziti	Bankarski depoziti koji podliježu obaveznim rezervama	EM-CPSS
reserve requirement obavezna rezerva	Obaveza banaka da drže saldo (bančine rezerve) u centralnoj banci za određene tipove obaveza (u nekim slučajevima gotovina u trezoru se može smatrati kao ova obaveza)	EM-CPSS
respondent	Vidi: korespondentsko bankarstvo	Red Book
retailer card maloprodajna kartica	Kartica koju izdaje nebankarska institucija da bi se koristila u određenim radnjama. Imaocu kartice obično se odobrava kreditna linija.	Red Book <i>Blue Book</i>
retail funds transfer system sistem transfera sredstava od maloprodaje	Sistem transfera sredstava od maloprodaje koji upravlja velikim obimom plaćanja relativno niske vrijednosti u formama poput čeka, potražnih transfera, direktnih zaduženja, transakcija MT i EFTPOS.	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>

retail payments maloprodajna plaćanja	Ovaj termin opisuje sva plaćanja koja nisu uključena u definiciju plaćanje ili plaćanja velike vrijednosti. Maloprodajna plaćanja su uglavnom potrošačka plaćanja relativno male vrijednosti i hitnosti.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
retail transactions maloprodajne transakcije	Vidi: retail payments	EM-CPSS
reuse of collateral (rehypotecation) ponovna upotreba kolaterala (rehipoteka)	Zalaganje ili transferisanje jedne strane drugoj strani kolaterala koji je založen ili transferisan njoj. Termin rehipoteka se općenito koristi kod pozivanja na založni kolateral.	OTC
reverse engineering obrnuti (reverzni) inženjering	Proces analiziranja softverske šifre da bi se utvrdilo kako softver radi.	EM-Sec
reverse repo obrnuti (reverzni) repo	Ugovor sa suprotnom stranom da se kupi i naknadno ponovo proda vrijednosni papir na određeni datum i po određenoj cijeni, slika repoa u ogledalu.	STL
revocable transfer opozivi transfer	Transfer koji sistem operator ili učesnik u sistemu može opozvati.	SSS
risk factor faktor rizika	Varijabila koja utiče na vrijednost finansijskih instrumenata ili cjelokupni portfolio. Najčešći faktori tržišnog rizika su kamatne stope, devizni kursevi, cijena uloga i cijena robe.	OTC
risk management test	Test koji se provodi na plaćanjima koja su poslata u platni sistem da bi se utvrdilo da li će obrada određenog plaćanja prouzrokovati veći rizik za sistem ili učesnike nego što je dopušteno po pravilima sistema.	Core Principles
rolling settlement roling poravnanje	Situacija u kojoj se poravnanja transakcija sa vrijednosnim papirima dešavaju svaki dan, poravnanja pojedinačnih transakcija dešavaju se dati broj dana nakon što je nakon što je posao zaključen. Ovo je suprotno situaciji u kojoj se poravnanje dešava samo u određene dane – na primjer, jedanput sedmično ili jedanput mjesečno – a poravnanje pojedinačnih transakcija dešava se na slijedeće poravnanje (ili ponekad slijedeći, ali jedan dan poravnanja) nakon dana na koji je posao zaključen.	SLT SDF
rolling settlement roling poravnanje	Procedura u kojoj se poravnanje dešava u datom broju radnih dana poslije datuma trgovanja. Ovo je suprotno procedurama periodičnog obračuna u kojima se poravnanje prometa dešava samo na određeni dan, na primjer, određenog dana u sedmici ili mjesecu, za sav promet koji se desio unutar tog obračunskog perioda.	SSSS
ROM	Memorija samo za čitanje (read-only); tipično područje operativni sistem i moguće dijelove aplikacije.	EM-Sec
RSA	Rivest, Shamir, Adleman: uobičajeno korišteni aritmetički kriptografski algoritam	EM-Sec

RTGS	Vidi: real-time gross settlement	
SAM	Modul sigurnosne aplikacije: kompjuterska komponenta koja je karakteristično integrisana u terminal radi otpornosti na neovlašteno vršenje promjena.	EM-Sec
same day funds sredstva istog dana	Novčani saldo koji primalac ima pravo transferisati ili povući sa računa na dan prijema.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
scattering raspršivanje	Proces miješanja IC čip komponenti tako da se ne mogu lahko analizirati.	EM-Sec
scheduling raspoređivanje	Tehnika upravljanja redoslijeda plaćanja određivanjem redoslijeda koja plaćanja će biti prihvaćena za poravnanje. Vidi: optimisation routine, queing.	Core Principles
screen-based trading trgovanje na bazi ekrana	Trgovanje koje se provodi preko mreže elektronskih terminala. Vidi: trgovanje otvorenim izvikivanjem.	ETDC
secret key cryptography tajni kriptografski ključ	Vidi: symmetric cryptography	EM-Sec
secured party obezbijeđena strana	Strana koja ima kolateral koji osigurava svoja potraživanja od dužnika.	OTC
securities borrowing and lending programme program uzimanja i davanja vrijednosnih papira na zajam	Mogućnost kojom se daje zajam vrijednosnih papira kako bi se omogućilo pravovremeno izvršenje obaveza poravnanja.	SDF
securities depository depozitar vrijednosnih papira	Vidi: centralno mjesto pohranjivanja vrijednosnih papira.	Red Book Blue Book SDF
securities-driven securities lending transactions vrijednosni papiri transakcije vučenih vrijednosnih papira datih na zajam	Transakcije čija motivacija leži u uzimanju/davanju na zajam određenih vrijednosnih papira putem repo ili zajma vrijednosnih papira. Vidi: cash-driven securities lending transactions.	SLT
securities loan zajam vrijednosnih papira	Zajam vrijednosnih papira sa ili bez kolaterala, da bi se omogućilo pravovremeno ispunjenje obaveza poravnanja.	x-border
securities settlement system sistem poravnanja vrijednosnih papira	Sistem koji dozvoljava transfer vrijednosnih papira: bilo bez plaćanja (besplatna isporuka), na primjer u slučaju zaloga, bilo uz plaćanje. Poravnanje se dešava na računu vrijednosnih papira koji se čuvaju kod CSD (i kod privatnih CSD-a i kod državne centralne banke koja djeluje kao CSD) ili kod centralne banke (operativni računi čuvanja). U	Blue Book

	ovom drugom slučaju centralna banka djeluje kao posredni čuvar vrijednosnih papira. Konačni čuvar je normalno CSD. Poravnanje gotovine se dešava u sistemu transfera međubankarskih sredstava (IFTS), preko agenta za poravnanje.	
securities settlement system sistem poravnanja vrijednosnih papira	Puni set institucionalnih aranžmana za potvrđivanje, odobrenje i poravnanje trgovanja vrijednosnim papirima i čuvanje vrijednosnih papira.	SSS
security interest založna kamata	Oblik kamate na imovinu koja osigurava da se imovina može prodati zbog neispunjenja da bi se ispunila obaveza koju pokriva založna kamata.	OTC SLT
segregation odvajanje	Metod zaštite klijentovih sredstava i pozicija čuvanjem ili vođenjem računovodstva za njih odvojeno od onih koje vode firma ili broker.	ETDC
seigniorage senioraža	U historijskom kontekstu, termin senioraža se koristio kod pozivanja na dionicu, naknadu ili porez koji su vlastelin (senignor) ili suveren (sovereign) uzimali da bi pokrili troškove kovanja novca i za profit. Sa uvođenjem papirnog novca, mogao se ostvariti veliki profit jer izrada novčanica košta manje od njihove nominalne vrijednosti. Kada centralne banke postanu monopolistički dobavljači novčanica, senioražu počinju odražavati u profitima koje oni ostvaruju i u na kraju njihov glavni ili jedini dioničar, vlada. Senioraža se može procijeniti množenjem preostalih banknota i kovanica (pasiva centralne banke koja ne nosi kamatu) dugoročnom kamatnom stopom na vladine vrijednosne papire (punomoć za povrat na sredstva centralne banke).	EM-CPSS EM-ECB
self-collateralising samokolateralizacija	Aranžman kojim se vrijednosni papir koji se transferiše može koristiti kao kolateral da se osiguraju rizici u procesu transfera.	SDF
sell-buybacks (or buy-sellbacks) prodaja – ponovna kupovina (ili kupovina ponovna prodaja)	Transakcije koje imaju isti ekonomski efekat i namjeru kao sporazum o ponovnoj kupovini i koji se sastoji od dvije pojedinačne simultane kupovne i prodajne transakcije za različite datume valute – jedan za trenutno poravnanje i drugi za buduće poravnanje. Tipično, prodaja – ponovna kupovina ne uzima u obzir markiranje na tržištu i mažu na zahtjev (margin calls).	SLT
sender finality konačnost pošiljaoca	Prije analitički nego operativni ili pravni termin koji se koristi da se opiše momenat kada se pojavljuje bezuslovna obaveza od strane inicirajućeg učesnika u sistemu transfera sredstava da bi se uradilo konačno plaćanje učesniku – primaocu na datum valute. Vidi također, final settlement (konačno poravnanje).	Red Book Blue Book
sequence number redni broj	Broj koji se redoslijedom pripisuje poruci i prilaže joj se da bi se spriječilo dupliciranje ili gubitak poruke.	EM-Sec
server	Kompjuter koji osigurava usluge preko mreže drugim kompjuterima.	EM-Sec
session key ključ sesije	Kriptografski ključ koji se koristi ograničeno vrijeme kao što je pojedinačna komunikacijska sesija ili transakcija, a potom se uništi.	EM-Sec
set off prebijanje	Metod poništavanja ili prebijanja recipročnih obaveza i potraživanja (ili isplata recipročnih obaveza do iznosa manjih obaveza). Prebijanje	OTC

može funkcionisati po sili zakona ili u skladu sa ugovorom.

settlement poravnanje	Cin kojim se izvršava obaveza vezano za transfer sredstava ili vrijednosnih papira između dvije ili više strana. Vidi također: final settlement, gross settlement, net settlement, net settlement system.	Red Book EM-CPSS Blue Book EM-ECB Retail
settlement poravnanje	Dovršenje transakcije kada prodavac transferiše vrijednosne papire ili finansijske instrumente kupcu, a kupac transferiše novac prodavcu. Poravnanje može biti konačno ili privremeno.	DVP <i>x-border</i> SDF
settlement agent agent poravnanja	Institucija koja upravlja procesom poravnanja (npr. određivanje pozicija poravnanja, monitoring razmjene plaćanja itd.) za sisteme transfera ili druge aranžmane koji zahtjevaju poravnanje. Vidi također: cash settlement agent, multilateral net settlement system, settlement, settlement institution (agent gotovinskog poravnanja), konačno poravnanje, multilateralni sistem neto poravnanja, poravnanje, institucija poravnanja.	Red Book Blue Book
settlement asset sredstvo poravnanja	Sredstvo koje se koristi za izmirenje obaveza poravnanja kao što je specificirano pravilima, propisima ili uobičajenom praksom za platni sistem.	Core Principles
settlement bank banka poravnanja	Ili centralna banka ili privatna banka koja se koristi za izvršenje plaćanja.	ETDC
settlement bank banka poravnanja	Subjekt koji ima račune kod agenta za poravnanje da bi se izmirile obaveze plaćanja koje proizilaze iz transfera vrijednosnih papira kako u svoje ime tako i za učesnike sa drugih tržišta.	SSS
settlement date datum poravnanja	Datum na koji se strane u transakciji sa vrijednosnim papirima dogovore da se desi poravnanje. Namjeravani datum se naziva ponekad ugovorni datum poravnanja.	x-border SDF
settlement finality konačnost poravnanja	Vidi: final settlement	Red Book Blue Book
settlement institution institucija poravnanja	Institucije preko čijih knjiga se odvijaju transferi između učesnika da bi se postiglo poravnanje unutar sistema poravnanja. Vidi: bilateral net settlement system multilateral net settlement system, settlement agent, settling participant/member.	Red Book Blue Book
settlement interval interval poravnanja	Količina vremena koje protekne između datuma trgovanja (T) i datuma poravnanja (S). Tipično mjereno u odnosu na datum trgovanja. Npr. ako proteknu tri dana, interval poravnanja je T+3.	x-border SLT SDF
settlement lag razmak poravnanja	U procesu razmjene za vrijednost, vremenski razmak između stupanja u trgovanje/cjenkanje i isplate konačnom razmjenom finansijskih sredstava za plaćanje. Vidi: payment lag	Red Book Blue Book
settlement obligation obaveza poravnanja	Iznos dospio od finansijske institucije drugim finansijskim institucijama kao rezultat izvršenja plaćanja.	Core Principles

settlement risk rizik poravnanja	Opći termin koji se koristi da se označi rizik da se poravnanje u sistemu transfera neće desiti kako se očekivalo. Ovaj rizik može uključivati i kreditni i likvidni rizik.	Red Book Blue Book SDF Retail
settlement system sistem poravnanja	Sistem koji se koristi da se omogući poravnanje transfera sredstava ili finansijskih instrumenata.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
settling participant/member učesnik/član poravnanja	U nekim državama učesnik poravnanja u sistemu transfera sredstava ili vrijednosnih papira isporučuje i prima sredstva ili vrijednosne papire za druge učesnike ili od drugih učesnika poravnanja preko jednog ili više računa u instituciji poravnanja u svrhu transfera poravnanja sredstava ili vrijednosnih papira za sistem. Drugi učesnici traže usluge učesnika poravnanja da bi poravnali svoje pozicije. U EC direktni učesnici su, prema definiciji, također učesnici poravnanja. Vidi: direct participant/member, tiering arrangement.	Red Book
share book-entry system sistem knjiženja dionica	Kompjuterizovani sistem za izdavanje i registraciju ulagačkih vrijednosnih papira u formi knjiženja. Vidi također: book-entry system, debt book-entry system. (sistem knjiženja, sistem dugovornog knjiženja).	Blue Book
short sale kratka prodaja	Prodaja vrijednosnih papira koje prodavac ne posjeduje i stoga moraju biti pokriveni vremenom isporuke; tehnika koja se koristi (1) da se iskoristi predviđeni pad u cijeni i (2) da se zaštiti profit dugoj poziciji. Također, nazvana kratka pozicija.	SLT
single-purpose prepaid card unaprijed plaćena kartica za jednu svrhu	Kartica pohranjene vrijednosti za koju su izdavalac kartice i trgovac (akceptant kartice) identični, predstavljajući na taj način unaprijed plaćanja za određenu robu i usluge koje daje izdavalac. Vidi: prepaid card	EM-ECB
smart card smart kartica	Kartica sa integralnim kolom sa mikroprocesorom koja može da vrši obračune.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
software-based products proizvodi bazirani na softveru	Elektronski novčani proizvodi koji upotrebljavaju specijalizovani softver na personalnom računaru i koji se mogu uobičajeno koristiti za transferisanje elektronskih vrijednosti preko telekomunikacijskih mreža kao što je internet.	EM-ECB
special collateral specijalni kolateral	Vrijednosni papiri za kojima je na tržištu, iz bilo kojeg razloga, veoma velika potražnja od strane zajmoprimca. Repo stope za ove specifične vrijednosne papire teže da budu veće od preovlađujućih repo stopa za opći kolateral. Također, oznate su kao «specijalne». Vidi: general collateral.	SLT
SSS	Vidi: securities settlement system (sistem poravnanja vrijednosnih papira)	
stakeholder	U platnom sistemu, stakeholder su one strane na čije interese utiče funkcionisanje sistema.	Core Principles

stamp duty takse plaćene u taksnim markama	Porez u obliku cijene taksenih marki koje se trebaju zalijepiti na pravne dokumente kao što su certifikati, potvrde i slično.	SLT
standing order stalni nalog	Komitentova instrukcija svojoj banci da izvrši redovno plaćanje fiksnog iznosa imenovanom kreditoru.	Red Book Blue Book Retail
sterilisation sterilizacija	Upotreba operacija od strane centralne banke (kao što je prodaja na otvorenom tržištu) da bi se smanjile bančine rezerve (likvidnost) koje je ona stvorila putem nekih finansijskih transakcija kao što je kupovina strane valute.	EM-CPSS
stored value card kartica sa pohranjenom vrijednosti	Unaprijed plaćena kartica na kojoj se evidencija sredstava može i povećati i smanjiti. Naziva se također i elektronski novčanik.	EM-Sec EM-CPSS
straight through processing direktna obrada	Uzimanje podataka o trgovini direktno sa sistema front-end trgovanja i potpuno automatizirana obrada potvrđivanja i instrukcija poravnanje bez potrebe za ponovno određivanje ključa ili reformatiranje podataka.	OTC
straight through processing potpuna obrada	Dovršenje procesa predporavnanja i poravnanja zasnovanog na podacima prodaje koji se zajedno unose samo jedanput u automatski sistem.	SSS
stress testing testiranje na stres	Procjena kreditne i likvidne izloženosti koja bi rezultirala iz realizacije ekstremne cijene i posredno izraženih nestalnosti scenarija.	ETDC
subcustodian podčuvar	Jedan čuvar (npr. globalni čuvar) ima svoje vrijednosne papire preko drugog čuvara (na primjer lokalnog čuvara), ovaj drugi je poznat kao podčuvar.	SDF
substitution zamjena	Zamjena jedne strane drugom u odnosu na obavezu. U kontekstu prebijanja i poravnanja, termin se odnosi na proces dopunjavanja ugovora između dvije strane tako da se treća strana postavlja kao suprotna strana prema svakoj od dvije strane i prvobitni ugovor između te dvije strane se ispunjava i izvršava. Vidi: novation.	Red Book Blue Book
substitution zamjena	Opozivanje vrijednosnih papira koje je zajmoprimac posudio zamjenjujući ih drugim vrijednosnim papirima ekvivalentne tržišne vrijednosti u toku trajanja te pozajmice.	SLT
supervision of financial institutions supervizija finansijskih institucija	Pridržavanje procjena od strane finansijskih institucija i provođenje zakona, propisa ili drugih pravila koji su namijenjeni da se osigura da one posluju na siguran i zdrav način i da imaju dovoljno kapitala i rezervi da podnesu rizike koji proističu iz njihovog poslovanja.	Core Principles
surcharge fee dodatne naknade	Transakcijska naknada koju određuje vlasnik ATM-a i koju imalac kartice plaća direktno ATM vlasniku za trošak širenja i održavanja ATM.	Retail
survivors pay plaćanje onih koji su opstali	Aranžmani o podjeli gubitka koji u slučaju nemogućnosti učesnika da poravna, zahtijeva da gubitke snose učesnici koji su opstali u skladu sa prethodno određenom formulom.	Core Principles

swap	Aranažman za razmjenu plaćanja između dvije ugovorne strane u nekom momentu u budućnosti i prema određenoj formuli.	OTC
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju: združena organizacija koju su stvorile i posjeduju banke koje funkcionišu na mreži koja omogućava razmjenu plaćanja i drugih finansijskih poruka između finansijskih institucija (uključujući brokerske dilere i kompanije vrijednosnih papira) širom svijeta. SWIFT poruka o plaćanju je instrukcija za prijenos sredstava, razmjena sredstava (poravnanje) kasnije se dešava preko platnog sistema ili kroz bankarske korespondentske odnose.	Red Book Blue Book
switch fee naknada za uključenje	Transakcijska provizija koju je ustanovila mrežna organizacija, a plaća je institucija koja izdaje karticu organizaciji za trošak usmjeravanja informacija o transakciji.	Retail
symmetric cryptography simetrična kriptografija	Set kriptografskih tehnika u kojima uređaji dijele isti tajni ključ u kombinaciji sa algoritmima. Za šifriranje, koristi se isti ključ za šifriranje i dešifriranje, a algoritam dešifriranja je oprečna funkcija algoritmu šifriranja.	EM-Sec
symmetrically important payment system simetrički važan sistem plaćanja	Platni sistem je sistemski važan kada bi, ukoliko je sistem bio nedovoljno zaštićen od rizika, prekid u njemu mogao pokrenuti ili dalje lančano prenijeti prekid među korisnicima ili sistemske prekide u mnogo šire finansijsko područje.	Core Principles
systemic disription sistemski prekid	Događaji čiji je uticaj potencijalna prijetnja stabilnosti finansijskog sistema, prenošenjem sa jedne finansijske institucije na drugu i preko platnog sistema. Vidi: systemic risk.	Core Principles
systemic risk sistemski rizik	Rizik da će propust ispunjenja obaveza, koje se od njega traže, jednog od učesnika u sistemu transfera ili općenito na finansijskim tržištima, prouzrokovati da ostali učesnici ili finansijske institucije ne budu u mogućnosti ispuniti svoje obaveze (uključujući poravnanje obaveza u sistemu transfera) o dospjeću. Taj propust može prouzročiti značajnu likvidnost ili kreditne probleme i kao rezultat toga mogu biti prijetnja stabilnosti finansijskih tržišta.	Red Book Blue Book EM-CPSS ETDC OTC
tamper-evident	Sposobnost uređaja da pokaže dokaz fizičkog napada.	EM-Sec
tamper-proof	Dokazana sposobnost aparata da se odupre napadima.	EM-Sec
tamper-resistant	Sposobnost aparata da podnesu fizički napad do određene tačke.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB

TARGET	Transevropski automatizovani ekspres transfer bruto poravnanja u stvarnom vremenu. TARGET sistem se definiše kao platni sistem koji je sastavljen od jednog RTGS sistema u svakoj državi koja učestvuje u fazi tri EMU i Evropske centralne banke (ECB) platna mehanizma. RTGS sistemi zemalja koje nisu učesnici se, također, mogu priključiti, pod uslovom da su u stanju da obrade euro naporedo sa svojom valutom. Domaći RTGS sistemi i ECB mehanizmi plaćanja su međusobno povezani u skladu sa uobičajenim procedurama («interlinking») da bi se omogućili transferi preko granice širom Evropske unije za kretanje sa jednog sistema na drugi sistem. Vidi: interlinking.	Blue Book
TCP/IP	Protokol kontrole prenosa/internet protokol: set uobičajeno korištenih telekomunikacijskih i adresirajućih protokola; TCP/IP je de facto set komunikacijskih standarda interneta.	EM-Sec
telematika	Kombinirano korištenje obrade podataka i tehnike prenosa podataka.	Red Book Blue Book
teller's sheque šalterski ček	Vidi: bank draft	Red Book Blue Book
term transaction terminska transakcija	Transakcije sa fiksnim krajem ili datumom dospijea	SLT
tiering arangement slojeviti aranžman	Aranžman koji može postojati kod sistema transfera sredstava i/ili vrijednosnih papira u kojem bi učesnicima u jednoj kategoriji bile potrebne usluge učesnika u drugoj kategoriji za razmjenu i/ili poravnanje svojih transakcija. Vidi isto tako: <i>direct participant/member</i> , <i>indirect participant/member</i> , <i>settling participant/member</i> , (direktni učesnik/član, indirektni učesnik/član, učesnik/član poravnanja).	Red Book Blue BOok
time stamp vremenski pečat	Vrijednost ubačena u poruku da bi se naznačilo vrijeme u koje je poruka kreirana.	EM-Sec
title transfer titularni transfer	Izražavanje vlasničkog interesa za imovinu jedne ugovorne strane drugoj. Titularni transfer se koristi kao jedan od metoda kolateralizacije. Metod titularnog transfera koristi se za izravni transfer vlasničkog interesa za imovinu koja služi kao kolateral, tj. onaj ko obezbjeđuje kolateral transferiše titulu ili vlasnički interes za sredstva koja su data kao kolateral, uz sporazum da će onaj koji uzima kolateral vratiti ekvivalentan iznos sredstava u skladu sa uslovima iz njihovog sporazuma.	OTC SLT
total return swap swap ukupnog povrata	OTC swap sa fiksnim dospijecom, kada se diler slaže da primi ukupan povrat na dionicu koja je prodana ulagaču keša, ugovornoj strani u swapu, a u zamjenu da plati ugovornoj strani plivajuću kamatnu stopu za dospijee. Paćaje keša investitoru po okončanju swapa je, stoga, plivajuća stopa kamate plus pad cijene dionice ili minus svaki rast cijene dionice; s druge strane, investitor keša prodaje dionicu da bi dobio nazad svoje ulaganje na tržištu. Krajni rezultat ovog aranžmana je da je diler pozajmio gotovinu po plivajućoj stopi za određeni period, koristeći svoju poziciju osnivačkog kapitala kao kolateral. Totalni povrat swapa je kombinovan sa izravnom prodajom dionice na način gdje diler traži da finansira poziciju ulagačkog	SLT

	kapitala, i ekonomski funkcionise slično kao davanje vrijednosnih papira na zajam.	
tracability ulaženje u trag	U sistemima elektronskog novca, stepen do kojeg se transakcije transfera vrijednosti mogu dokazati organizatoru(rima) ili primaocu(ima) transfera.	EM-Sec EM-ECB
trade date datum trgovanja	Datum na koji se vrši trgovina/pogodba.	DVP x-border SDF
trade-for-trade settlement poravnanje trgovina za trgovinu	Poravnanje pojedinačnih transakcija između ugovornih strana. Vidi: gross settlement system.	EM-Sec Red Book Blue Book SDF
trade-for-trade settlement system sistem poravnanja trgovina za trgovinu	Sistem u kojem se svaki pojedinačni nalog za transfer poravnava u odvojeno.	DVP
trade matching usklađivanje trgovine	Proces usklađivanja detalja trgovine (kao što je broj ugovora, ugovor, mjesec i cijena) koje dostavljaju ugovorne strane. Klirinška kuća često garantuje trgovinu u vrijeme kada se ona uspješno uskladi.	ETDC
trade netting prebijanje trgovanja	Pravno provodiva konsolidacija i prebijanje pojedinačnih trgovanja u neto iznosima vrijednosnih papira i novca dospjelih između partnera u trgovini ili među članovima klirinškog sistema trgovanja koja nisu pravno provediva je pozicija prebijanja.	DVP SDF <i>Red Book</i> <i>Blue Book</i>
trade	Proces kojim se usklađena trgovanja formalno evidentiraju.	ETDC
registration registracija trgovine	U knjigama klirinških kuća. Za klirinške kuće koje djeluju kao centralne ugovorne strane, registracija može, također, biti vrijeme u koje se klirinške kuće substituiraju kao ugovorne strane članicama kliringa.	
transaction log transakcijski zapis	Slijedna evidencija transakcija koje se pohranjuju na aparat.	EM-Sec
transfer	Operativno, slanje (ili kretanje) sredstava ili vrijednosnih papira ili prava koji se odnose na sredstva ili vrijednosne papire od jedne strane ka drugoj strani (i) prenosom fizičkih instrumenata/novca; (ii) računovodstvenih stavki u knjigama finansijskog posrednika; ili (iii) računovodstvenih stavki obrađenih kroz sistem transfera sredstava i/ili vrijednosnih papira. Cin transfera utiče na legalna prava onog koji transferiše, onoga kome se transferiše i možda trećih strana u odnosu na saldo novca, garancije ili drugog finansijskog instrumenta koji se prenosi.	Red Book Retail
transferability prenosivost	U sistemima elektronskog novca, stepen do kojeg se elektronski saldo može transferisati između uređaja bez interakcije sa centralnim subjektom.	EM-ECB <i>EM-Sec</i>
transfer system sistem transfera	Generički termin koji pokriva sisteme transfera sredstava i sisteme zamjena za vrijednost.	Red Book

travel and entertainment card kartica za putovanje i zabavu	Kartica koju izdaju nebankarske firme na kojima je naznačeno da je imaoću data kreditna linija. Ona mu omogućava da izvrši kupovinu, ali ne nudi proširenu karticu; puni iznos naraslog duga treba poravnati do kraja određenog perioda. Imaocu se obično zaračunava godišnja provizija. Također se naziva dugovna kartica.	Red Book Blue Book Retail
tri-party repo trostrani repo	Repo u kojem ugovorne strane isporučuju obveznice i gotovinu neovisnoj banci – čuvaru, klirinškoj kući ili depozitaru vrijednosnih papira koja je odgovorna za osiguranje održavanja adkvatne vrijednosti kolaterala u toku trajanja transakcije.	SLT
truncion	Procedura u kojoj fizički momenat papirnih instrumenata plaćanja (npr. plaćeni čekovi ili kreditin transfer) unutar banke, između banaka ili između banke i njenog komitenta skraćuje se ili eliminiše, zamjenjuje, u cijelosti ili djelomično, elektronskim evidencijama njihovog sadržaja za daljnju obradu i transmisiju.	Red Book Blue Book
ultimate settlement konačno poravnanje	Ponekad se koristi da obilježi konačno poravnanje novca centralne banke.	Red Book Blue Book
unwind vraćanje sredstava nazad	Procedura koja se slijedi u određenim sistemima kliringa i poravnanja u kojima se transfer vrijednosnih papira i sredstava poravnava na neto osnovici, na kraju ciklusa obrade kod svih transfera privremeno dok svi učesnici ne izmire svoje obaveze poravnanja. Ako učesnik ne uspije izvršiti poravnanje, neki ili svi privremeni transferi u koje je uključen taj učesnik biće poništeni iz sistema, a obaveze poravnanja za preostale transfere se onda ponovo obračunavaju. Ta procedura ima efekat raspodjele pritiska likvidnosti i gubitaka zbog propuštanja da se poravna. Unwinds se mogu razlikovati od zadužena na računu vrijednosnih papira, što ne podrazumijeva da je originalni transfer poništen (npr. u slučajevima kada se otkrije da su vrijednosni papiri falsifikovani ili ukradeni).	SDF <i>DVP</i> <i>Red Book</i>
unwinding vraćanje sredstava nazad	Procedura koja se provodi u određenim klirinškim sistemima i sistemima poravnanja u kojima se transferi vrijednosnih papira ili sredstava poravnaju na neto osnovi, na kraju kruga obrade, sa svim privremenim transferima sve dok svi učesnici ne izvrše svoje poravnanje obaveza. Ako učesnik ne izvrši poravnanje neke ili svih privremenih transfera koji uključuju da se učesnik briše iz sistema, a obaveze poravnanja iz preostalih transfera se ponovo obračunavaju. Ta procedura ima efekat transferisanja pritiska likvidnosti, a moguće gubitke za neispunjavanje poravnanja na ostale učesnike, i može, u ekstremnom slučaju imati značajne i nepredvidive sistemske rizike. Vidi: «settlement unwind».	Blue Book <i>ETDC</i>
user korisnik	U korisnike platnih sistema ubrajaju se i učesnici i njihovi komitenti za platne usluge. Vidi: korisnik, direktni učesnik, direktni učesnik/član, indirektni učesnik/član, učesnik/član.	Core Principles
user fee	Transakcijska provizija koju određuje izdavalac kartice, a plaća (naknada za korisnike) je imalac kartice instituciji koja izdaje karticu za plaćanje karticom ili podizanje gotovine na ATM; druge korisničke provizije, ponekad nazvane strane provizije, plaća imalac kartice instituciji koja izdaje karticu za korištenje ATM-a koji nisu u vlasništvu	Retail

	te institucije.	
value-at-risk vrijednost izložena riziku	Procjena gornje granice na gubitke za koje institucija očekuje da će im biti izvrgnuta tokom datog perioda (npr. jedan dan) za dati nivo povjerenja (npr. 95%).	ETDC
variation margin margina odstupanja	Sredstva koja se plaćaju (ili primaju) od ugovorne strane (klirinške kuće ili člana kliringa) za poravnanje svih gubitaka (dobitka) koji se podrazumijevaju markiranjem otvorenih poziva na tržištu.	ETDC
velocity brzina	Prosječan broj puta količina novca (ovako je mjerena na primjer monetarnim agregatom) obrće se u okviru određenog vremenskog peiroda. Brzina cirkulacije prihoda se obračunava kao odnos monetarnog agregata prema nominalnom GDP.	EM-CPSS
white list bijela lista	U sistemu baziranom na kartici, baza podataka koja sadrži listu svih odobrenih brojeva kartica.	EM-Sec
wholesale fund transfer system sistem prijenosa sredstava veleprodaje	Vidi: large-value funds transfer system	Red Book Blue Book
withholding tax	Porez na prihod odbijen na izvoru koji je agent plaćanja pravno obavezan odbiti od svih plaćanja kamate na depozite, vrijednosne papire ili slične finansijske instrumente.	SLT
zero hour rule pravilo nultog sata	Odredba u zakonu o nesolventnosti nekih država pri čemu transakcije zatvorenih institucija, koje su se desile nakon ponoći na dan kada je naređeno da se institucija zatvori, mogu biti retroaktivno pretvorene u nevažeće.	ETDC